

Χαραλάμπος Νεοφύτου
Πρεσβυτέρου

7

ΔΙΑΛΟΓΟΙ

1. ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΜΟ
2. ΓΙΑ ΤΗΝ ΜΕΤΑΝΟΙΑ-ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΗ
3. ΓΙΑ ΤΗ ΝΗΣΤΕΙΑ
4. ΓΙΑ ΤΙΣ ΘΛΙΨΕΙΣ
5. ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΚΤΡΩΣΕΙΣ

ΕΚΔΟΣΗ
ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΟΔΟΔΕΙΧΤΗΣ

Πίνακας περιεχομένων

1. ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΜΕ ΘΕΜΑ ΤΟΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΜΟ	2
2. ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΜΕ ΘΕΜΑ ΤΗ ΜΕΤΑΝΟΙΑ ΚΑΙ ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΗ.....	25
3. ΦΕΛΙΜΟΣ ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΓΙΑ ΤΗ ΝΗΣΤΕΙΑ	38
Κληρικός:	38
4. ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΜΕ ΘΕΜΑ ΤΙΣ ΘΑΪΨΕΙΣ.....	54
5. ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΜΕ ΘΕΜΑ ΤΗΝ ΕΚΤΡΩΣΗ	73

1. ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΜΕ ΘΕΜΑ ΤΟΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΜΟ

Στίς διάφορες συναντήσεις πού εἶχα, στή μακρόχρονη μου ἱερατική σταδιοδρομία, μέ τούς χριστιανούς μας, εἶχα ἀρκετούς διαλόγους πάνω σ' ὅλα τά θέματα πού ἀφοροῦν τή θρησκευτική τους ζωή. Ὁ διάλογος αὐτός ἐμπίπτει σ' αὐτές τίς περιπτώσεις. Σίγουρα δέν ἔγινε ὅπως γράφεται ἀλλά ἔγινε κάποια ἐπέκταση καί προσπάθεια ὥστε νά ὠφελήσῃ κάθε πιστό πού τόν διαβάζει. ΠΙΧ.Ν.

Χριστιανός:

Μέ τήν εὐκαιρία πού σέ ἔχομε σήμερα μαζί μας, πάτερ, θά θέλαμε, ἂν μπορούσες νά μᾶς μιλήσεις γιά τό θέμα τοῦ ἐκκλησιασμοῦ καί γιά ὅσα ἔχουν σχέση μ' αὐτόν, γιά νά εἴμαστε σωστά ἐνημερωμένοι τουλάχιστον στά κεντρικότερα σημεία.

Ἱερέας:

Ἀγαπητοί μου, γιά τούς χριστιανούς, ὁ ἐκκλησιασμός πρέπει εἶναι ὁ κεντρικός ἄξονας τῆς θρησκευτικῆς τους ζωῆς καί πρέπει νά γνωρίζουν τό γιατί, καί πρέπει νά ἔχουν γνώση τῶν πραγμάτων πού ἔχουν σχέση μέ τό θέμα αὐτό, γιά νά συμπεριφέρονται σωστά

καί νά ὀφελοῦνται ὅταν πηγαίνουν στό ναό γιά νά ἐκκλησιαστοῦν.

Ὁ ἐκκλησιασμός στή Θεία Λειτουργία τῆς Κυριακῆς, ἰδιαίτερα, μποροῦμε νά ποῦμε ὅτι εἶναι ὑποχρεωτικός στούς χριστιανούς, γιατί ἔχει ἄμεση σχέση μέ τήν ἀργία τῆς ἑβδομῆς ἡμέρας καί ὅπως θά δοῦμε πιοῦ κάτω εἶναι **ἡ τέταρτη** ἐντολή τοῦ Δεκαλόγου, εἶναι ἐντολή Θεοῦ καί κατά συνέπειαν εἶναι ὑποχρέωση γιά κάθε σωστό χριστιανό, ὁ ἁγιασμός τῆς Κυριακῆς, πού ἐπιτυγχάνεται μέ τόν ἐκκλησιασμό μας.

Χριστιανός:

Θά θέλατε, πάτερ, νά μᾶς πείτε περισσότερα, γιατί εἶναι ὑποχρεωτικό καθήκο τοῦ χριστιανοῦ, ὁ ἐκκλησιασμός;

Ἱερέας:

Θέλω νά ἀκούσετε μέ προσοχή αὐτά πού θά σᾶς πῶ, γιατί εἶναι βασικά. Ὁ πάνσοφος Δημιουργός γνωρίζοντας τήν

ὠφέλεια πού θά ἔχουν οἱ ἄνθρωποι ἀπό τήν ἀργία καί τόν ἀγιασμό τῆς ἑβδομης ἡμέρας ἔδωσε πρῶτος τό παράδειγμα ἀργώντας τήν ἑβδομη μέρα, ὅπως λέγει ἡ Ἅγια Γραφή.¹ Ἀργότερα ἔλεγε στό Μωϋσῆ νά «θυμᾶται τήν ἑβδομη ἡμέρα νά ἀργεῖ καί νά τήν ἀγιάζει».² Τοῦ ὑπέδειξε ἀκόμα καί πῶς θά τήν ἀγιάζει, ὡς ἐξῆς: «Νά μαζέψεις τό λαό, (ἐκκλησίαν τόν λαό) νά ἀκούσει τά λόγια μου, νά μέ σέβεται καί νά μέ εὐλαβεῖται ὅσο ξεῖ, ἀλλά καί νά διδάξει καί τά παιδιά του νά κάνουν τό ἴδιο».³

Αὐτά ἐφάρμοξε ὁ Ἰσραηλίτικος λαός σ' ὅλη του τή ζωή. Αὐτά βέβαια δέν καταργήθηκαν, ἀλλά ἰσχύουν, καί πολύ περισσότερο σ' ἐμᾶς πού βρισκόμαστε στήν περίοδο τῆς Νέας Διαθήκης, ἐπειδή ὅσα συνέβαιναν τότε ἦσαν σκιά ἐκείνων τῶν ἀληθινῶν πραγμάτων πού

---

¹ Γένεση, β' 2.

² Ἐξοδος, κ'. 9-11

³ Δευτερ. δ'. 10

θά γίνονταν στή νέα ἐποχή τοῦ Χριστοῦ. Γιά τούς Ἑβραίους ἡ ἑβδομη ἡμέρα ἦταν τό Σάββατον, τό ὁποῖον ἀτικαστήσαμε μέ τήν Κυριακή, ἐπειδή κατά τήν ἡμέρα αὐτή ἐγινε ἡ Ἀνάστασις τοῦ Κυρίου, κατήλθε τό Πνεῦμα τό Ἅγιο στούς ἀποστόλους καί ἄλλα σπουδαῖα γεγονότα. Ἔτσι ἡ ἀντικατάστασις αὐτή ἐγινε πολύ ἐνωρίς ἀπό τήν Ἐκκλησία.

Χριστιανός:

Ὡστε, εἶναι σίγουρο καί εἴμαστε βέβαιοι ὅτι ἡ ἀργία τῆς Κυριακῆς καί ὁ ἐκκλησιασμός εἶναι ἐντολή τοῦ Θεοῦ. Ὁ παντογνώστης Θεός, γιά νά τό διατάξει γνώριζε τήν ὠφέλεια πού θά εἶχαν οἱ χριστιανοί ἀπό τήν ἐφαρμογή τῆς τετάρτης αὐτῆς ἐντολῆς. Καί σίγουρα εἶναι ἁμαρτία ὅταν παραβαίνομε τήν ἐντολή αὐτή καί δέν ἐκκλησιαζόμαστε. Περιφρονοῦμε δηλαδή τόν ἴδιο τό Θεό πού ἔδωσε τήν ἐντολή.

Ἱερέας:

Στή συνέχεια θά πεισθεῖτε περισσότερο ὅταν θά ἀκούσετε καί κατανοή-

σετε πόσο ὠφελεῖται ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὴν ἀργία καὶ τὸν ἀγιασμό τῆς Κυριακῆς, μέ τὸν ἐκκλησιασμό του.

Χριστιανός:

Σίγουρα, ἡ σωστή γνώση πού ἀφορᾷ τὸ θέμα τοῦ ἐκκλησιασμοῦ θά μᾶς βοηθήσει νά ἀγαπήσομεν περισσότερο τὴν Ἐκκλησία καὶ νά προσερχόμαστε μέ συναίσθηση καὶ γνώση τοῦ τί κάνομε καὶ γιατί τό κάνομε. Ἡ γενική διαπίστωση εἶναι ὅτι οἱ πιά πολλοί χριστιανοί δέν ἐκκλησιάζονται, ἀλλά καὶ ἀπὸ αὐτούς πού ἐκκλησιάζονται οἱ πιά πολλοί πᾶνε στην Ἐκκλησία ἀπό συνήθεια καὶ συναισθηματισμό. Αὐτά δέ βοηθοῦν τὸν χριστιανό νά ἀναπτυχθεῖ πνευματικά καὶ νά ὠφεληθεῖ πραγματικά, ἐπειδὴ καθησυχάζουν τὴ συνείδηση χωρὶς νά ἔχει ὄλο τό κέρδος πού θά προερχόταν ἀπὸ τὴ σωστή ἐνημέρωση τοῦ θέματος.

Ἰερέας:

Συμφωνῶ ἀπόλυτα μαζί σου, ἀδελφέ μου, καὶ γιὰ νά διαφωτίσω τούς

ἀδελφούς μας νά ἐκκλησιάζονται συνειδητά θά πῶ μερικά σύντομα πράγματα, γιά νά κατανοήσουμε τί εἶναι Ἐκκλησία καί πόσο ὠφελούμαστε ὅταν πηγαίνομε τακτικά.

Σίγουρα, Ἐκκλησία δέν εἶναι ὁ Ναός, γιατί ἡ Ἐκκλησία συνέρχεται μέσα στό ναό καί γι' αὐτό λέμε καί τό Ναό Ἐκκλησία, καταχρηστικά ὅμως.

Τί εἶναι λοιπόν ἡ Ἐκκλησία καί ποῖοι τήν ἀποτελοῦν; Τό σῶμα πού λέγεται Ἐκκλησία συγκροτεῖται ἀπό ἄνθρωπους βαπτισμένους στό ὄνομα τῆς ἁγίας Τριάδος καί πού πιστεύουν στό Χριστό καί τόν ἀναγνωρίζουν Σωτῆρα καί Λυτρωτή τους. Μέ λίγα λόγια, Ἐκκλησία εἶναι ἡ **ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ** τῶν ἀπελευθερωμένων τέκνων τοῦ Θεοῦ, πού ἐνώνονται μεταξύ τους καί μέ τό Χριστό διά τῆς κοινῆς πίστεως καί τῆς συμμετοχῆς τους στό Μυστικό Δεῖπνο, τῆς θείας Εὐχαριστίας. Αὐτή ἡ συγκέντρωση πού γίνεται μέσα στό Ναό εἶναι ἡ Ἐκκλησία, τό σῶμα τοῦ Χριστοῦ πού

συμπληρώνεται μέ τήν κεφαλή πού εἶναι ὁ ἰδρυτής τῆς Ἐκκλησίας, Αὐτός ὁ ἴδιος ὁ Ἰησοῦς Χριστός εἶναι πάντοτε ἐνωμένος μέ τήν Ἐκκλησία, τήν ὁποία καθοδηγεῖ καί φροντίζει διά τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Κατά συνέπεια ἡ Ἐκκλησία εἶναι Θεανθρώπινος ὀργανισμός πού μένει στόν αἰῶνα καί προετοιμάζει τά μέλη του γιά τή βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

Γιά τό σκοπό αὐτό, ὁ ἰδρυτής της, ὁ Χριστός, τήν ἐφωδίασε μέ τά σωστικά μέσα πού χρειάζεται, γιά τή τελείωση τῶν μελῶν της. Τά μέσα αὐτά εἶναι τά διάφορα Μυστήρια.

Ἔτσι ἀπό τήν καταγωγή της ἔχει τό προνόμιο νά εἶναι **ἡ ἀρχή τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν**. Οἱ σοφοί Πατέρες μας, τῆς ἔδωκαν διάφορα ὀνόματα μέ ἰδιότητες πνευματικές ὅπως πιο κάτω:

Κιβωτό σωτηρίας, γιατί φυλάει τά παιδιά της ἀπό τόν πνευματικό κατακλυσμό τῆς ἁμαρτίας πού ἀπειλεῖ καθημερινά τούς χριστιανούς.

Μάνδρα πνευματική, ἐπειδή οἱ ποιμένες της καθοδηγοῦν τό ποίμνιο πρὸς τὰ λειβάδια τοῦ Παραδείσου

Ίατροῖον πνευματικό, ἐπειδή θεραπεύει τὰ προσβεβλημένα μέλη της, θεραπεύει τὰ τραύματά τους ἀπό τήν ἐπιδημία τῆς ἁμαρτίας καί τούς ἐπαναφέρει τήν ὑγεία διὰ τῶν Μυστηρίων.

Εἶναι καί κοινή μητέρα ὄλων τῶν μελῶν της καί μᾶς κάνει ὄλους ἀδέλφια. Καί ὅποιος ἀπομακρύνεται ἀπό τήν Ἐκκλησία δέν τήν ἔχει μητέρα καί κατά συνέπεια δέν ἔχει οὔτε τό Θεό πατέρα.

Εἶναι ἀκόμα ἡ **Ἐκκλησία**, ὁ οὐρανός **στή γῆ**, ὅπου οἱ ἄγγελοι μαζί μέ τούς ἀνθρώπους ὑμνοῦν τό Θεό.

Εἶναι τέλος ἡ Ἐκκλησία, ἡ πνευματική πηγή ὅπου ἀναβλύζει τό «ὔδωρ τῶ ζῶν», ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, ὅπου ὅποιος εἰσέρχεται σ' αὐτή καί πίνει δέ θά διψήσει στόν αἰῶνα τόν ἅπαντα.

Ἡ Ἐκκλησία, ἀγαπητέ μου, εἶναι ἓνας Θεανθρώπινος ὀργανισμός πού ἔχει νόμους, Κανόνες, πού ἡ ἐφαρμογή τους βοηθᾷ στήν ἐπιτυχία τοῦ σκοποῦ της πού εἶναι νά ὀδηγήσει τα μέλη της στην αἰώνια βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Οἱ Κανόνες αὐτοί βασιζονται στην Ἁγία Γραφή καί στήν ἐμπειρία τῆς Ἐκκλησίας. Ἔτσι κάθε μέλος τῆς Ἐκκλησίας πρέπει νά συμμορφώνεται μέ τούς Κανόνες, διαφορετικά ἀμαρτάνει καί βγάζει τόν ἑαυτό του ἀπό τήν Ἐκκλησία καί στερεῖται ἀκόμα τά πολῦτιμα ἀγαθά γιά τά ὀποῖα ἄν ἐπιθυμεῖτε θά κάνομε λόγο στή συνέχεια.

Χριστιανός:

Καί βέβαια ἐπιθυμοῦμε, γιατί εἶναι σπουδαῖα αὐτά πού μᾶς εἶπατε. Τώρα ὅμως πού εἶδαμε πόσο σπουδαία καί χρήσιμη εἶναι ἡ Ἐκκλησία, ἔμεῖς δέ θά παραλείψουμε νά ἐκκλησιαζόμαστε κάθε Κυριακή. Ἀκόμα αὐτά θά τά μετadώσουμε καί στούς ἄλλους γιά νά μάθουν νά ἐκκλησιαζονται τακτικά. Ἀ-

φοῦ ἢ Ἐκκλησία εἶναι τόσο μεγάλο καί περιεκτικό σῶμα, ὑπολογίζω ὅτι καί αὐτά πού γίνονται στην Ἐκκλησία ἔχουν ἀνεκτίμιτη ἀξία καί παραγματική ὠφέλεια. Θά θέλαμε πολύ νά ἀκούσομε καί γιά τό ἔργο πού γίνεται στή **Συγκέντρωση** αὐτή τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ.

Ἱερέας:

Καί βέβαια θά ποῦμε κι ἄλλα ὅσα χρειάζονται γιά νά ὀλοκληρώσομε τήν εἰκόνα τοῦ ἐκκλησιασμοῦ, ἀρχίζοντας ἀπό τό τί ἐννοοῦμε ὅταν λέμε ἐκκλησιάζομαι: Ἐκκλησιάζομαι, σημαίνει πηγαίνω στην Ἐκκλησία, στή συγκέντρωση τῶν χριστιανῶν μέ ἓνα καί μοναδικό σκοπό τή λατρεία τοῦ Τρισυποστάτου Θεοῦ. Πηγαίνω στην Ἐκκλησία γιά νά συναντήσω τό Θεό, νά προσφέρω τόν ἑαυτό μου καί τά δῶρα μου σ' Αὐτόν, γιά νά ἐλκύσω τή Χάρη Του γιά τή σωτηρία μου, ὅπως καί ὅλης τῆς κοινότητος. Κάτω ἀπό τούς μεγαλοπρεπεῖς θό-

λους τοῦ Ναοῦ καί τόν κόσμον τῶν εἰκότων, ἐνωμένη ὅλη ἡ Ἐκκλησία προσφέρεται στό Θεό καί ὁ Θεός Προσφέρεται στήν Ἐκκλησία, ἡ ὁποία πρέπει νά ἔχει σάν κύριο συστατικό της τήν **ἐνότητα, ὁμόνοια καί τήν ἀδελφωσύνη**, χαρακτηριστικά τοῦ ἑνός σώματος.

Κεντρικός ἄξονας τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ὁ Χριστός, ὁ ὁποῖος ἔδωκεν ἐντολή νά ἐπαναλαμβάνομεν τή σταυρική του Θυσία.⁴ Τό ἔργο αὐτό, τό Χριστοκεντρικό, γίνεται μέ τήν τέλεση τῆς Λειτουργίας, πού σημαίνει, «ἔργον τοῦ λαοῦ». Εἶναι δηλαδή ἡ μυστηριακή ἀνάμνηση καί ἀναπαράσταση τῆς θυσίας τοῦ Γολγοθᾶ πλαισιωμένη μέ ὕμνους, ἀναγνώσματα, δεήσεις καί δοξολογίες, τήν ὁποίαν προσφέρομε σέ κάθε Λειτουργία στόν Θεό καί Πατέρα ὁ Ὅποιος εὐαρεστεῖται καί χαριτώνει καί εὐλογεῖ αὐτούς πού συμμετέχουν στή Θεία Λειτουργία καί ὠφελοῦνται πάρα πολύ.

---

⁴ Λουκα κβ'. 19.

Ἀντιλαμβανόμαστε, λοιπόν, ὅτι δέν συμφέρει νά ἀπουσιάζομε ἀπό τήν Ἐκκλησία, ἀλλά πρέπει νά τρέχομε καί νά ἐποφελούμαστε αὐτῆς τῆς μοναδικῆς εὐκαιρίας, πού μᾶς ἀγιάζει καί μᾶς ἀνανεώνει ψυχικά καί σωματικά, πλεονεκτήματα πού δέν τά βρῖσκομεν οὔτε στήν πρόσκαιρη ἐργασία οὔτε στόν πλοῦτο καί στή χλιδή.

Κατά τήν τέλεση τῆς Θείας Λειτουργίας εἶναι παρών ὁ ἴδιος ὁ Χριστός κυκλούμενος ἀπό πλῆθος ἀγγέλων. Αὐτός εἶναι ὁ προσφέρων καί προσφερόμενος καί ἀγιάζει καί τρέφει καί δίνει ζωήν αἰώνια. Ἄχ! Νά ἔβλεπαν τά μάτια μας τήν ὥρα ἐκεῖνη τό τί γίνεται μέσα στό Ναό, δέ θά θέλαμε καμιά ἄλλη ἀσχολία, ἀλλά θά θέλαμε νά μέναμε παντοτινά στό χῶρο τοῦ Ναοῦ.

Χριστιανός:

Μοῦ φαίνεται, πάτερ, ὅτι τό συμφέρον τῆς ψυχῆς τοῦ κάθε χριστιανοῦ ἐπιβάλλει τακτικό ἐκκλησιασμό καί συμμετοχή στήν Ἐκκλησία καί μάλιστα

πρέπει, ὅπως ἀντιλαμβάνομαι, νά προσφέρει ἔστω καί ἀραιά τά δῶρα του πρὸς τόν Κύριο, γιατί προσφέροντας τά ὑλικά δῶρα λαμβάνει πνευματική εὐλογία.

Ἱερέας:

Εἶναι πολύ σωστό αὐτό πού κατάλαβες, ἀδελφέ μου καί αὐτό πρέπει νά γίνεται. Πρέπει νά γνωρίζουν καλά οἱ χριστιανοί πού ἀμελοῦν ἢ ἀπομακρύνονται ἀπό τήν Ἐκκλησία καί τή Θεία Λειτουργία, ὅτι βγάζουν τόν ἑαυτό τους ἔξω ἀπό τή ζωή τῆς Ἐκκλησίας καί ἀποξενώνονται ἀπό τό σῶμα τοῦ Χριστοῦ καί στεροῦνται τήν αἰώνια ζωή καί φεῦγουν ἀπό τόν κόσμο αὐτό χωρίς καμιά ἐλπίδα· πρέπει νά τό καταλάβουν καλά αὐτό γιατί μακρῶς ἀπό τήν Ἐκκλησία δέν ὑπάρχει σωτηρία.

Χριστιανός:

Μέ μερικούς χριστιανούς πού συζητήσαμε τό θέμα, πρόβαλαν διάφορες αἰτίες πού τούς ἐμποδίζουν νά ἐκκλη-

σιαστοῦν. Ἄς τίς ἐξετάσομε, πάτερ, γιά νά δοῦμε πόσο δικαιολογημένες εἶναι.

Ἱερέας:

Ἔχω ἀκούσει ἀδελφέ μου πολλές τέτοιες προφάσεις τίς ὁποῖες θά τίς δοῦμε μέ τή σειρά

Πρώτη δικαιολογία εἶναι: «*Εἶμαι φτωχός καί πρέπει νά δουλέψω νά ζήσω τά παιδιά μου καί δέ μπορῶ νά ἐκκλησιάζομαι*»

Οἱ ἄνθρωποι πού προβάλλουν τή δικαιολογία αὐτή παραβαίνουν σίγουρα, τήν ἐντολή τοῦ Θεοῦ. Ἀλλά καί δέ γνωρίζουν ὅτι χωρίς τή βοήθεια τοῦ Θεοῦ δέ μποροῦν νά κατορθώσουν τίποτα; Ἄν ὁ Θεός δέν τοῦς χαρίσει ὑγεία τί θά μπορέσουν νά κάμουν; Ἄν ὁ Θεός δέ στείλει τόν ἥλιο, τόν ἀέρα, τή βροχή, πῶς θά αὐξηθοῦν οἱ σοδειές τους; πόσο δυνατός εἶναι ὁ ἄνθρωπος καί πόσα μπορεῖ μέ τίς δυνάμεις του νά κατορθώσει τό βλέπομε ἀπό τή ζωή. Ὁ ἄνθρωπος πού προβάλλει τήν πρόφασιν αὐτή, πάσχει τό λιγότερο ἀπό ὀλιγοπιστία.

δέν ἔχει ἐμπιστοσύνη στή θεία Πρόνοια πού συντηρεῖ τά πάντα. Ἐνῶ, ἂν ἀργήσει τήν Κυριακή θά ξεκουραστεῖ καί θά ἀνανεώσει τίς δυνάμεις του καί ὅταν τήν ἐπόμενη πάει γιά δουλειά θά ἔχει δυνάμεις καί θά ἀποδώσει περισσότερο. Ἡ συνεχῆς ἐργασία καταπονεῖ τόν ἄνθρωπο, τόν κουράζει καί τόν ἀχρηστεύει καί δέν τόν ἀφήνει νά χαρεῖ καθόλου τή ζωή, καί τό πιό σημαντικό δέν μπορεῖ νά φροντίσει καί τήν ἀθάνατή του ψυχή. Στό τέλος οἱ χριστιανοί τοῦ τύπου αὐτοῦ φεύγουν ἀπό τή ζωή χωρίς κανένα κέρδος.

Δεύτερη πρόταση ἢ δικαιολογία:
« Τί θά πάω στήν Ἐκκλησία ἀφοῦ δέν καταλαμβαίνω τή γλώσσα; » Σίγουρα αὕτη εἶναι πρόταση, γιατί ἂν εἶθελε κάποιος νά μάθει τή γλώσσα τῆς Ἐκκλησίας, πού δέν εἶναι δύσκολη, γιατί εἶναι ἡ γλώσσα του, θά προσπαθοῦσε νά τή μάθει. Δέν προσπαθεῖ ὅμως, γιατί ἴσως νά ἀγνοεῖ τό σκοπό γιά τόν ὁποῖο πρέπει νά πάει στην Ἐκκλησία, ἀγνο-

εἰ τὰ ἀγαθὰ τὰ πνευματικά πού θά ἔχει, ἀγνοεῖ τό συμφέρον του. Γιατί πῶς θά ἐξηγηθεῖ ἀλλοιῶς; Ὅταν πρόκειται νά σταδιοδρομήσει στήν πρόσκαιρη τούτη ζωή, ξοδεύει χρόνο καί χρῆμα καί μανθαίνει ἄλλες δύσκολες γλώσσες μέ τόση ὄρεξη χωρίς παράπονα καί δισταγμούς, ἐδῶ πού διακυβεύεται τό αἰώνιον μέλλον τῆς ἀθάνατης ψυχῆς του, λέει δυσκολεύεται νά μάθει τή γλώσσα του; Αὐτό δείχνει ἄνθρωπο ράθυμο, ἀμελή πού δέν ἐνδιαφέρεται γιά τή ψυχή του, ἀλλά βυθισμένο στην ὑλιστική θεώρηση τῶν πραγμάτων τῆς ζωῆς. Οἱ ἄνθρωποι τῆς ὁμάδας αὐτῆς, ἄν δέν ξυπνήσουν, ἄν δέ φροντίσουν νά μάθουν τή γλώσσα τους καί νά συμμετέχουν συνειδητά στή ζωή τῆς Ἐκκλησίας στόν κόσμο τοῦτο, σίγουρα, δέ θά παρεβρίσκονται οὔτε καί στην οὐράνια Ἐκκλησία τῶν σεσωσμένων. Ἐπειδή ἡ Ἐκκλησία μας εἶναι ἡ ἀρχή τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν καί ἄν δέν συμμετέχομεν ἀπό τή ζωή αὐτή, στή ζωή της, δέ θά συμμετέ-

χομεν οὔτε καί στό μέλλοντα αἰώνα. Αὐτά ἄς ἔχουν στό νοῦ τους καί νά λάβουν τά μέτρα τους.

Εἶναι καί μιᾶ ἄλλη μερίδα χριστιανῶν πού συγγενεύουν μέ τήν προηγούμενη, οἱ ὅποιοι παραπονιοῦνται ὅτι τούς κουράζει ἡ ἐπανάληψη καί λένε: «*Τί θά πάω στην Ἐκκλησία γιά νά ἀκούσω τά ἴδια καί τά ἴδια;*» Ἡ ἀπάντησή μας εἶναι, τί νά κάνομε ἀφοῦ ὁ Κύριος αὐτό διάταξε; Αὐτός εἶπε «**τοῦτο ποιεῖτε εἰς τήν ἐμήν ἀνάμνηση**»⁵ Αὐτή εἶναι ἡ ἐντολή τοῦ Κυρίου τήν ὁποίαν ἐφαρμόζομε. καί εἶναι ἀνάγκη νά γίνεται ἔτσι γιά νά τρεφόμεσθε συνεχῶς μέ τό Σῶμα καί τό Αἷμα Του γιά νά ἔχουμε ζωή.

Γιά νά μήν κουραζόμεσθε πρέπει νά θεωροῦμε ἀναγκαῖα τήν ἐπανάληψη γιά τό σκοπό πού ἀναφέραμε, γιατί ἂν δέν ἐπαναλαμβάνομε τήν ἀναίμακτη θυσία τοῦ Κυρίου πόθεν θά παίρνει ζωήν ἡ ψυχή μας; Ἐκεῖνο πού πρέπει νά

---

⁵ Λουκα κβ'. 19

κάνουμε για να ανανεώνομεν τήν προθυμία μας πρέπει να προσπαθοῦμε να νοιώθουμε τό Χριστό, να τόν αισθανόμαστε ανάμεσά μας. Μόνο ἔτσι θά ανανεώνεται καί θά αὐξάνεται χωρίς στενοχώρια ἢ παραμονή μας μέσα στό Ναό καί στή Λειτουργία χωρίς κούραση. Δέ θά πρέπει να περιοριζόμαστε στό ὅτι βλέπουν τά ὑλικά μάτια μας, ἀλλά πρέπει να προχωροῦμε καί μέ τή φαντασία μας να βλέπομε τόν Ἰησοῦ πού ἱερουργεῖ καί προφέρει τή θυσία Του στόν Πατέρα για τή σωτηρία μας. Κύρια αἰτία τῆς κούρασης εἶναι ἡ ἄγνοια καί ἡ ραθυμία. Ὄταν νικήσομεν αὐτά τότε θά εἶναι εὐχάριστη καί ἐπωφελής ἡ παραμονή μας στή Θεία Λειτουργία.

Εἶναι καί μερικοί πού λένε: Ἄφοῦ μπορῶ να προσευχηθῶ καί στό σπίτι μου, γιατί να πάω στην Ἐκκλησία; Θά λέγαμε στους ἀνθρώπους αὐτούς, ὅτι στην Ἐκκλησία δέν πηγαίνεις για να προσευχηθεῖς μόνο, ἀλλά πηγαίνεις για να λειτουργηθεῖς να ἀπολαύσεις τά ἀ-

γαθά πού προέρχονται από τήν Θυσία τοῦ Χριστοῦ. Ἀλλά καί ἡ προσευχή σου στό σπίτι σου ἴσως νά μήν ἔχει τόση δύναμη γιατί εἶσαι ἕνας, ἐνῶ στην Ἐκκλησία ἡ προσευχή τόσο μεγάλου πλήθους ἀνθρώπων σίγουρα ἔχει μεγάλη δύναμη ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Γιά τόν ἕνα ὁ Θεός λέγει: «Ἀλοίμονο στόν ἕνα» ἐνῶ γιά τούς πολλούς, «ὅπου ὑπάρχου δυό ἢ τρεῖς μαζεμένοι στό ὄνομά μου εἶμαι καί ἐγώ ἀνάμεσά τους». Βλέπετε πόση διαφορά ὑπάρχει μεταξύ πολλῶν καί ἑνός ἀτόμου;

Χριστιανός:

Πολύ διαφωτιστικά αὐτά πού μᾶς εἶπετε, πάτερ, Θά θέλαμε νά μᾶς πῆτε καί λίγα λόγια γιά τή συμπεριφορά μας, τί στάση μας μέσα στην Ἐκκλησία.

Ἱερέας:

Βέβαια δέν ἀρκεῖ νά πᾶς στην Ἐκκλησία, ἀλλά πρέπει νά γνωρίζεις καί πῶς θά συμπεριφέρεσαι γιά νά μήν ἐνοχλῆς καί νά μπορεῖς νά συμμετέχεις σ' αὐτά πού γίνονται ἐκεῖ. Θά προσπαθεῖς

νά πηγαίνεις στην Ἐκκλησία ὅσο πιό ἐνωρίς γίνεται. Γιατί, γιά νά κέρδισεις κάτι πρέπει νά θυσιάσεις καί λίγο ὕπνο καί νά κουραστεῖς καί λίγο. Πρέπει νά πηγαίνεις μέ προθυμία καί ὄχι μέ τό στανιό. Ἀφοῦ μπεις στό Ναό θά προσκυνήσεις στό προκνητάρι τοῦ Ναοῦ, θά ἀνάψεις ἐκεῖ τό κερί σου καί νά προχωρήσεις νά πάρεις τή θέση σου στήν ὁποία θά μείνεις μέχρι τέλους.

Γιά νά μπορεῖς νά προσυλῶνεσαι καί νά παρακολουθεῖς τή Θεία Λειτουργία θά πρέπει νά ἀφήσεις ἔξω ἀπό τό Ναό ὅλες τίς ὑποθέσεις καί ἐργασίες καί ἔννοιες σου, ὥστε νά εἶσαι στήν προσευχή χωρίς μέριμνες καί νά μή βρῖσκει ὁ διάβολος αἰτία νά ἀποσπᾶ τό νοῦ σου ἐδῶ καί ἐκεῖ. Νά μήν περιεργάζεσαι τόν διπλανό σου καί νά κάνεις κρίση γιά τό τί φορεῖ ἢ πῶς στέκεται κλπ. Νά σκέφτεσαι ὅτι ὅλοι μέσα στό Ναό εἶναι ἀδελφοί σου καί συνοδοιπόροι στή βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Μαζί μοιράσεστε τή θεία κοινωνία πού σᾶς ἐνώ-

νει, μαζί θά μπήτε στήν αιώνια βασιλεία, έπομένως δέν ύπάρχει τίποτα πού σᾶς διαφοροποιεῖ ἢ σᾶς χωρίζει. Ἄν ὁ κάθε χριστιανός εἶναι προσυλωμένος στήν Λειτουργία καί στήν προσευχή τότε μοιάζει μέ τούς ἀγγέλους πού παρεβρίσκονται στό Ναό μέ φόβο καί τρόμο τήν ὥρα ἐκείνη

Χριστιανός:

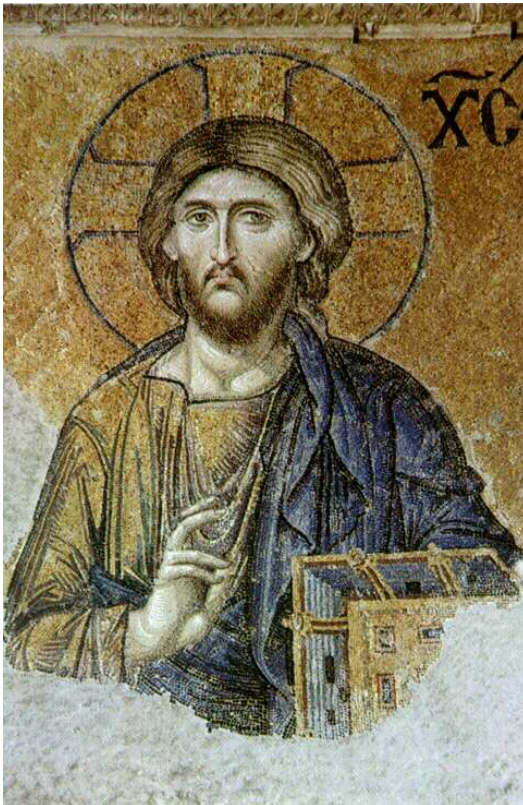
Σ' εὐχαριστοῦμε, πάτερ, μ' ὅλη μας τήν ψυχή γιά τά τόσο ὠφέλιμα πράγματα πού ἀκούσαμε καί θά προσπαθήσουμε νά τά ἐφαρμόσομεν, ἀλλά καί νά τά διαδώσομε στους ἄλλους. ὑποσχόμαστε ὅτι θά ἐκκλησιαζόμαστε ἀνελλιπῶς γιατί βλέπομεν ὅτι αὐτό ἀπαιτεῖ ἡ σωτηρία τῆς ψυχῆς μας.

Ἱερέας:

Ναί παιδιά μου, νά ἐκκλησιάζεστε συχνά, γιατί αὐτό ἀπαιτεῖ τό συμφέρον τῆς ἀθανατῆς σας ψυχῆς. Ὅσοι παραβαίνουν τήν ἐντολή τοῦ ἐκκλησιασμοῦ περιφρονοῦν τό Θεό τους. Καί ὅσοι περιφρονοῦν τό Θεό δέ θά ἔχουν μέρος

στή βασιλεία Του. Αυτό νά τό ἀκού-
σουν ὅσοι δέν ἐκκλησιάζονται νά δοῦν
πόσο ζημιώνονται.

Εὔχομαι ὁ Θεός νά τούς φωτίσει
καί νά τούς ὀδηγήσει στό καλό δρόμο,
στό δρόμο τῆς Ἐκκλησίας.

2. ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΜΕ ΘΕΜΑ ΤΗ ΜΕΤΑ- ΝΟΙΑ ΚΑΙ ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΗ

Ὁ διάλογος αὐτός ἔγινε σέ κάποια ἐπίσκεψη τοῦ ἱερέα, στό σπίτι ἑνός ἐνορίτη, πού ἀγνοοῦσε πολλά θρησκευτικά θέματα, μεταξύ τῶν ὁποίων καί τό Μυστήριο τῆς Μετάνοιας καί Ἐξομολόγησης. Μέ τήν εὐκαιρία τῆς ἐπίσκεψης αὐτῆς τοῦ ἱερέα, ἔγινε ὁ ἐξῆς διάλογος:

Ενορίτης: Μιά καί εἶχες τήν καλωσύνη νά μᾶς ἐπισκεφτεῖς, πάτερ, θά ἤθελα νά μέ κατατοπίσεις, ἄν ἔχεις βέβαια χρόνο, πάνω στό θέμα τῆς μετάνοιας καί τῆς ἐξομολόγησης, γιατί ἀκούω νά γίνεται πολύς λόγος γι' αὐτά καί δέ γνωρίζω καί πολλά πράγματα.

Ιερέας: Καί βέβαια ἔχω χρόνο, ἀδελφέ μου, προπάντων ὅταν πρόκειται γιά θέματα σάν αὐτό πού μέ ρωτᾷς. Ἡ μετάνοια καί ἡ ἐξομολόγηση ὅπως τήν ὀρίζει ἡ Ἐκκλησία μας εἶναι ἀναγκαιότατη πράξη γιά τή σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου. Τό κήρυγμα τοῦ Κυρίου, καί τῶν Ἀποστόλων εἶχε σάν κεντρικό σημεῖο τή μετάνοια τῶν ἀνθρώπων, γιά τή συμφιλίωσή τους μέ τό Θεό.

Ἐνορίτης : Πές μου λοιπόν, πάτερ, τί εἶναι μετάνοια καί ἔξομολόγηση καί γιατί θεωρεῖται Μυστήριο;

Ἱερέας: Ἡ μετάνοια καί ἡ ἔξομολόγηση εἶναι δύο μέρη τοῦ ἑνός Μυστηρίου, πού ὅταν γίνει σωστά, δηλαδή, μετάνοια εἰλικρινῆς καί ἔξομολόγηση ἀπό τά βάθη τῆς ψυχῆς, ἐξάλειψαι τίς ἁμαρτίες τοῦ ἀνθρώπου, ὅσο μεγάλες καί ἄν εἶναι.

Λέμε ὅτι εἶναι Μυστήριο, ἐπειδή οἱ ἐνέργειές του, δηλαδή, ἡ ἐξάλειψη τῶν ἁμαρτιῶν γίνεται κατά τρόπο πού ξεφεύγει τῆς ἀντίληψης καί τῆς ἔρευνας τοῦ ἀνθρώπου.

Ἐνορίτης : Θά παρακαλοῦσα, πάτερ, ἄν ἔχετε τήν καλωσύνη νά μοῦ πείτε λίγα λόγια γιά τό κάθε μέρος χωριστά αὐτοῦ τοῦ Μυστηρίου, πού μᾶς εἶναι τόσο ἀναγκαῖο.

Ἱερέας : Καί βέβαια θά σοῦ μιλήσω γι' αὐτά πού μέ ρωτᾶς καί δέ χρειάζεται νά μέ παρακαλεῖς. Αὐτό εἶναι ὑποχρέωσή μου.

Ἡ λέξη μετάνοια, σημαίνει μετανοιώνω γιά μιᾶ πράξη πού ἔχω κάνει. Μετάνοια στήν προκειμένη περίπτωση εἶναι ἡ ἀπόφαση τοῦ ἁμαρτωλοῦ νά ἀφήσει τή ζωή τῆς ἁμαρτίας καί νά ἐπιστρέψει στή ζωή πού θέλει ὁ

Θεός, χωρίς άμαρτίες. Από τήν παρά φύση στήν κατά φύση ζωή. Είναι αλλαγή φρονήματος και ύπόσχεση νά ζήσει ήθικό βίο. Αυτό σημαίνει μετάνοια.

Ένορίτης : Σίγουρα, κατάλαβα, αλλά είναι εύκολο προᾶγμα ένας άμαρτωλός νά μετανοήσει χωρίς βοήθεια;

Ίερέας : Έχεις δίκαιο, χρειάζεται κάποια βοήθεια και λίγη γνώση, τήν όποία πιστεύω τή βρίσκει εύκολα ό άνθρωπος. Γιατί ή βοήθεια τίς περισσότερες φορές προέρχεται από τή συνείδησή του, πού τόν πληροφορεί για τήν κακή του πράξη. Βρίσκει βοήθεια ακόμα και από τή μελέτη του λόγου του Θεού, από διάφορα θρησκευτικά βιβλία ή και κηρύγματα πού άκούει. Θά έλεγα ότι πρέπει ακόμα νά κάνει αυτόγνωσία, αυτοκριτική στόν έαυτό του και τότε θά δεϊ σίγουρα τίς διαφορες άμαρτίες του. Και όταν συγκρίνει τίς άμαρτίες του μέ τίς τόσες ευεργεσίες του Θεού, θά δεϊ τή δική του άχαριστία. Όταν Θεός συνεχώς μάς ευεργετεί και έμεις άμαρτάνομε, παραβαίνομε τίς έντολές Του και απομακρυνόμαστε από κοντά Του - γιατί ή άμαρτία μάς χωρίζει από τό Θεό - τότε πρέπει νά λυπηθεϊ κατάβαθα στή ψυχή του και νά άρχίσει νά με-

τανοεῖ, τήν πραγματική καί εἰλικρινή μετάνοια καί νά θέλει νά συμφιλιωθεῖ καί νά ἐπιστρέψει κοντά στόν Πατέρα Θεό.

Τή μετάνοια τοῦ ἀνθρώπου τή θέλει ὁ Θεός καί τή ζητᾶ ἀπό κάθε ἁμαρτωλό. Διά τοῦ προφήτη Ζαχαρία, καλεῖ ὁ Κύριος τοὺς ἀνθρώπους, λέγοντας: «Ἐλθετε μετανοοῦντες πάλιν πρός με καί ἐγώ θά ἔλθω πρός ἐσᾶς» (κεφ. α΄, 3)

Διά τοῦ Σοφοῦ Σειράχ, πάλιν λέγει: (ἐπίστρεφε ἐπί Κύριον καί ἀπόλειπε ἁμαρτίες σου)(ιζ΄ 25) καί « ἐν καιρῷ ἁμαρτημάτων δεῖξον ἐπιστροφήν»(ιη. 21), ὅπως καί σέ ἄλλες περιπτώσεις στήν Π. Δ. Ἀλλά καί στήν Καινή Διαθήκη, ὁ Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος ἀρχίζει τή δράση του μέ τό κήρυγμα τῆς μετάνοιας, συνεχίζει ὁ Χριστός, μέ τό «**μετανοεῖτε ἤγγικεν γάρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν**» (**Ματθ. δ΄ 7**)Καί ὁ Ἀπόστολος Πέτρος, καλεῖ τά πλήθη:«Μετανοήσατε καί βαπτισθήτω ἕκαστος ὑμῶν..» (Πραξ.β.΄38). Καί ἡ Ἐκκλησία καλεῖ σέ μετάνοια τοὺς πιστούς, ἡ ὁποία μάλιστα ὄρισε ἀπό τήν ἀρχή καί τόν ἐπί τῆς μετάνοιας πρεσβύτερο.

Ὡστε λοιπόν, ἡ μετάνοια εἶναι ἐντολή τοῦ Θεοῦ καί τῆς Ἐκκλησίας καί πρόπει ὅλοι

οί άμαρτωλοί νά μετανοοῦμε καί μέ τήν έξομολόγηση νά καθαριζόμαστε..

Ένορίτης: Μέ αὐτά πού ἄκουσα, ἔχω πειστεῖ γιά τήν ἀναγκαιότητα τῆς μετάνοιας καί ἔχω προσέξει ὅτι θά πρέπει νά ἐρευνοῦμε συχνά τόν ἑαυτό μας γιά νά ἀντιλαμβανόμαστε τίς ἁμαρτίες μας. Σίγουρα πολλοί μετανοιώνουν γιά τά σφάλματά τους, ἀλλά αὐτοί συγχωροῦνται, ἤ πρέπει νά ἀκολουθήσουν καί τό δεύτερο μέρος τοῦ Μυστηρίου; Καί θά ἤθελα νά ἀκούσω καί λίγα λόγια γι' αὐτό.

Ίερέας: Θά ἱκανοποιήσω τίς ἀπορίες σου ἀμέσως, ἀγαπητέ μου. Σίγουρα δέ συγχωροῦνται ὅσοι μετανοοῦν, ἄν δέν ἐξομολογηθοῦν τίς ἁμαρτίες τους στόν Πνευματικό, ὅπως ὠρίσε ὁ Κύριος καί ἡ Ἐκκλησία . Στό Ἐξομολογητήρι θά πάρει ὁ ἁμαρτωλός τή συγχώρηση, μέ τήν ἐξομολόγησή του, ὅπως λέγει ὁ Θεός διά τοῦ προφήτη Ἡσαΐα: « **Λέγε πρῶτος τάς ἁμαρτίας σου ἵνα δικαιωθῆς**» (μγ' 26). Ἡ ἱκανότητα γιά νά συγχωρεῖ ἄνθρωπος ἁμαρτίες ἄλλου ἀνθρώπου δόθηκε σάν δῶρο ἀπο τόν Κύριο στους Ἀποστόλους ἀμέσως μετά τήν Ἀνάστασή Του. Ὅταν τοῦς συνάντησε, λέγει τό Εὐαγγέλιο τοῦς ἐνεφύσησε καί εἶπε : « **Λάβετε Πνεῦμα Ἅγιον ἄν τινων**

**ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας ἀφίενται αὐτοῖς ἂν τι-
νων κρατεῖτε κεκράτηνται» (Ἰωάν. κ' 22)**

Ἀπό τούς Ἀποστόλους μεταδίδεται διά τῆς χειροτονίας στούς Ἐπισκόπους καί οἱ Ἐπίσκοποι τῆς Ἐκκλησίας μας διά τῆς χειροθεσίας, μιᾶς συντόμου ἀκολουθίας, δίνουν τό δικαίωμα στούς ἱερεῖς νά ὑπηρετοῦν τό Μυστήριο αὐτό. Ἔτσι στήν πραγματικότητα ὁ ἱερέας εἶναι τό ὄργανο διά μέσου τοῦ ὁποίου ὁ Θεός, δίνει τήν συγχώρηση στούς ἀνθρώπους καί φαίνεται αὐτό ἀπό τά λόγια πού κατακλείουν τό Μυστήριο: **«Ἡ Χάρις τοῦ Παναγίου Πνεύματος, διά τῆς ἐμῆς ἐλαχιστότητος, ἔχει σέ λελυμένο καί συγκεχωρημένον».** Ὁ Θεός εἶναι πού συγχωρεῖ τίς ἁμαρτίες τῶν ἀνθρώπων. Αὐτό τό εὐλογημένο Μυστήριο τό χάρισε ὁ Θεός στήν Ἐκκλησία Του γιά νά καθαρίζει τά παιδιά της, νά τά γιατρεύει ἀπό τίς πληγές τῆς ἁμαρτίας, γιά νά βαδίζουν σταθερά τό δρόμο τοῦ Κυρίου καί τοῦ Παραδείσου.

Τί ἐννοοῦμε ὅταν λέμε ἐξομολόγηση; Ἡ ἐξομολόγηση εἶναι ἡ ἐκούσια καί μέ συντριβή ὁμολογία τῶν ἁμαρτημάτων πού διέπραξε ὁ ἄνθρωπος, ἐνώπιον τοῦ Πνευματικοῦ.

Ἐνορίτης: Πολύ διαφωτιστικά αὐτά πού ἄκουσα, ἀλλά παρ' ὅλα αὐτά δέν μέ ἀφήνουν

κάποιες σκέψεις και ενδιασμοί πού είχα και μέ εμποδίζουν και καθυστερούν τήν έξομολόγησή μου και θά σᾶς τίς ἀναφέρω.

Ἱερέας: Νά τίς πεις ἐλεύθερα παιδί μου, και πιστεύω πώς θά σέ πείσω νά τίς ξεχάσεις για πάντα και θά πηγαίνεις ἐλεύθερα πιά στό ἐξομολογητήρι. Μή διστάσεις λοιπόν.

Ἐνορίτης: Τό πρῶτο ἐμπόδιο, πάτερ, εἶναι ἡ ντροπή. Ντρέπομαι νά πῶ στόν ἱερέα τά ἁμαρτήματά μου, γιατί φοβοῦμαι τί ἰδέα θά σχηματίσει για μένα, θά ἐξευτελιστῶ.

Τό δεύτερο εἶναι ὅτι φοβοῦμαι μήπως ἀναφέρει τά λάθη μου σέ ἄλλους και γίνω ρεζήλι, ἀλλά και νά δημιουργηθεῖ κάποιο πρόβλημα.

Τό τρίτο πού σκέφτομαι, ὅτι ἂν σταθῶ μπροστά στήν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ θά ἐξομολογηθῶ μέ ἀσφάλεια γιατί δέ θά ἀκούσει κανένας τά ἁμαρτήματά μου. Και σάν ἀποτέλεσμα τῶν σκέψεων αὐτῶν καθυστερεῖ και ἡ ἐξομολόγησή μου.

Ἱερέας: Καλέ μου ἄνθρωπε, αὐτές οἱ σκέψεις δέν εἶναι δικές σου, προέρχονται ἀπό τόν διάβολο, τόν ἐχθρό τῆς σωτηρίας μας για νά σέ κρατεῖ πάντα στήν ἁμαρτία και νά σέ

ἔχει δικό του, ὅπως κάνει στούς περισσότερους ἀδελφούς μας. Θά τίς ἀπόβάλεις αὐτές τίς σκέψεις ὅταν δεῖς ὅτι δέν εἶναι πρὸς τό συμφέρον σου, ἀλλά ζημιώνουν τήν ἀθάνατη ψυχή σου. Προχωρῶ νά ἀνατρέψω αὐτές τίς διαβολικές προφάσεις πού σοῦ ἔρχονται.

Πρῶτον, γιατί νά ἐντραπῆς τόν ἱερέα, ἕνα ἄνθρωπο συναμαρτωλό σου; Ἄφοῦ καί ἐκεῖνος τρέχει σέ ἄλλο Πνευματικό γιά νά καθάρῃ τίς δικές του ἁμαρτίες. Καί ἐκτός τούτου, ὁ ἐξομολόγος εἶναι πατέρας, δασκαλος καί τελευταῖα γιατρός. Καί ἔχει μεγάλην εὐθύνη γιά σένα πού τόν ἐμπιστεύεσαι. Βλέπει τόν κάθε ἀμαρτωλό μέ πολλήν ἀγάπη καί κατανόηση καί θά τό διαπιστώσεις αὐτό ὅταν μέ τή χάρη τοῦ Θεοῦ φτάσεις κοντά του. Ἐπομένως πέταξε μακριά τήν ντροπή, γιατί εἶναι ὑποβολή τοῦ σατανᾶ. Ἀλλά καί ἐκτός αὐτῶν πού σοῦ εἶπα, ἔχεις καί τό δικαίωμα νά διαλέξεις τόν ἐξομολόγο σου καί ὑπάρχουν σήμερα ἀρκετοί καί καλοί ἐξομολόγοι πού φοβοῦνται τό Θεό καί σέβονται τούς ἀνθρώπους.

Τό δεύτερο, ὅσο γιά τό φόβο σου ὅτι θά ρεξηλευτεῖς ἢ θά διαρρεύσουν τά ἁμαρτήματά σου, αὐτός προέρχεται ἀπό τόν ἐγωϊσμό σου. Σοῦ λείπει ἡ ταπείνωση καί αὐτό σημαίνει ὅτι δέ μίσησες τήν ἁμαρτία, δέ μετα-

νόησες ειλικρινά. Κανέννας Πνευματικός σήμερα δέ λέγει άμαρτήματα σ' άλλους, γιατί φοβᾶται τήν εϋθύνη πού ἔχει στό Θεό γιά τόν ἔξομολογούμενο.

Καί τρίτον, ἡ σκέψη σου νά ἔξομολογηθεῖς στήν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ, εἶναι λανθασμένη· μπορεῖ ὁ Χριστός νά ἀκούει τήν ἔξομολόγησή σου, ἀλλά ἡ εἰκόνα δέ μιᾶ, ποιός θά σοῦ πεῖ ὅτι συγχωρέθηκες, νά ἀκούσεις καί νά ἀναπαυθεῖς; Ποιός θά σοῦ δώσει ὁδηγίες γιά τό πῶς θά ἀγωνιστεῖς ἢ πότε θά κοινωνήσεις; Βλέπεις ὅτι δέν ἔχεις δίκαιο;

Ὅσο γιά τήν ἀναβολή, εἶναι καρπός τῶν λανθασμένων σκέψεών σου, εἶναι ὁ τάφος τῆς ἔξομολόγησής σου, γιατί ἀναβολή σημαίνει ματαιώση. Ἄν νοιώθεις τήν ἀνάγκη γιά ἔξομολόγηση, μήν τήν ἀναβάλεις, κάνε τήν σήμερα, τό αὔριο δέν εἶναι δικό σου. Μπορεῖ κάτι νά συμβεῖ καί φεύγεις χωρίς ἔξομολόγηση καί τότε πῆγαν ὅλα χαμένα. Ἐπαθες ἀνεπανόρθωτη ζημιά.

Ἐνορίτης: Σίγουρα κατάλαβα ὅτι ἔχεις δίκαιο, πάτερ, γιατί ὅλα αὐτά πού σκεφτόμουν δέν εἶχαν καμιά σοβαρή βάση καί διαφάνηκε ὅτι εἶναι τεχνάσματα τοῦ διαβόλου γιά νά ματαιώσει τήν ἔξομολόγησή μου.

Τὴν ὁποῖαν πῆρα τὴν ἀπόφαση νά κάνω σήμερα κιόλας.

Ὅμως τό νά μετανοιώσω τό καταλαβαίνω καί τό ἔκαμα ἤδη. Ἀλλά γιά τὴν ἐξομολόγηση τίποτα δέ γνωρίζω· μέ ποιὰ συναισθήματα θά ξεκινήσω γιά τό ἐξομολογητήρι, μέ ποιό τρόπο θά σταθῶ ἐνώπιον τοῦ Πνευματικοῦ, πῶς θά ἀρχίσω, δέ θά μοῦ πῆτε λίγα λόγια καί γι' αὐτά;

Ἰερέας: Καί βέβαια, ἀγαπητό μου παιδί, θά σοῦ πῶ ὅ,τι θέλεις. Ἄκουσέ με προσεχτικά. Ἀφοῦ μετάνιωσες γιά τίς ἁμαρτίες σου καί πῆρες τὴν ἀπόφαση γιά νά τίς ἐξομολογηθεῖς, νά τίς καθαρῖσεις, τό πρῶτο πρᾶγμα πού πρέπει νά κάνεις, εἶναι, νά γράψεις ὅλες τίς ἁμαρτίες σου σέ χαρτί, γιά νά μήν ξεχάσεις καμιά. Θά κλείσεις μιά συνάντηση μέ τόν Πνευματικό πού διάλεξες καί νά ξεκινήσεις γιά τό ἐξομολογητήρι. Ἐκεῖ, ἐνώπιον τοῦ Πνευματικοῦ θά βρῖσκεσαι μέ πραγματική ταπείνωση καί συντριβή, γιατί μέ τά ἁμαρτήματά σου λύπησες, πρόσβαλες τόν Δημιουργό καί Θεό σου· νά λυπᾶσαι γιά τὴν ἀχαριστία σου ἀπέναντι στίς εὐεργεσίες τοῦ Πλάστη σου. Ἀφοῦ θά ἔχεις γραμμένα τά σφάλματά σου δέ θα χρειαστεῖ νά ἐρωτήσῃ ὁ ἐξομολόγος, ἐκτός ἂν τόν καλέσεις ἐσύ. Μέ

θάραρος και χωρίς περιστροφές, ούτε και δικαιολογίες θά λέγεις ένα ένα τά άμαρτήματά σου· νά κατηγορείς μόνο τον έαυτό σου γιατί έσύ ευθύνεσαι μόνο. Μακριά από την ντροπή και τό φόβο, χωρίς προφάσεις, νά λές την αλήθεια και χωρίς λεπτομέρειες εκτός άν έρωτηθείς. Στή συνέχεια θά ακούσεις από τον έξομολόγο σου εκείνα πού χρειάζονται στην περίπτωση σου και άφοϋ γονατίσεις θά ακούσεις τή συγχωριτική ευχή και τό « *Η χάρις του Παναγίου Πνεύματος διά της έμης έλαχιστότητος, έχει σε λελυμένον, και συγκεχωρημένον*».

Φεύγοντας από τό έξομολογητήρι θά πρέπει νά πάρεις τή σταθερή άπόφαση νά μήν ξαναμαρτήσεις.

Αυτό θά τό καταφέρεις όταν προσέχεις τίς αισθήσεις σου. Τά μάτια σου νά τά προσέχεις από τά θεάματα και άσεμνες εικόνες. Τά αυτιά σου από τά αισχρά τραγούδια, Τή γλώσσα σου από τή συκοφαντία, τήν κατηγορία, τό ψέμα, τήν αισχρολογία., τά άνώφελα άστεία κλπ.

Και τίς άλλες σου αισθήσεις από κάθε πράγμα πού βλάπτει έσένα και τό συνάνθρωπό σου.

Πάνω από όλα νά θυμάσαι τήν ἀπέραντη ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καί τό σωτήριο Πάθος τοῦ Χριστοῦ μας πού ἔπαθε γιά τή σωτηρία μας. Κάνε τήν καρδιά σου ἕνα μεγάλο σεντόνι ἀγάπης γιά σκεπάσεις τίς πληγές, τά ἁμαρτήματα τῶν συνανθρώπων σου καί νά εἶσαι σίγουρος ὅτι θά σέ σκεπάζει ἡ θεία Χάρη καί δέ θά πέσεις σέ μεγάλα ἁμαρτήματα.

Ἐνα πράγμα νά θυμάσαι, ἄν παρ' ἐλπίδα ἁμαρτήσεις μή διστάσεις νά τρέξεις στό ἔξομολογητήρι γιά νά καθαριστεῖς, ὅσες φορές καί ἄν συμβεῖ αὐτό, χωρίς βέβαια νά τό ἐπιδιώκεις, τρέξε ἀμέσως μέ πίστη στή εὐσπλαχνία τοῦ Κυρίου καί δέ θά ἀπαγοητευτεῖς.

Ἀγαπητέ μου, ἐνορίτη εὐχομαι ἡ δική σου ἔξομολόγηση νά παρακινήσει καί ἄλλους ἐνορίτες νά ἔξομολογηθοῦν καί νά σωθοῦν.

Ἐνορίτης: Εἰλικρινά, σεβαστέ μου, πάτερ, θά πρέπει νά σέ εὐχαριστήσω γιά τήν πειστική κατατόπιση πού μοῦ ἔκαμες καί μέ ἔπεισες νά ἔξομολογηθῶ. Τό ἀπόγευμα νά μέ περιμένεις.

Ἰερέας: Καί βέβαια θά σέ περιμένω, ἀλλά πρὶν σέ ἀφήσω θά πρέπει νά σοῦ πῶ τίς πιό σοβαρές αἰτίες πού εἶναι ἡ αἰτία τῶν ἁμαρτιῶν μας, γιά νά τίς ἀποφεύγεις.

1) Ἡ ρίζα ὅλων τῶν ἁμαρτιῶν πού πέφτομε εἶναι ἡ φιλαυτία μας· δηλαδή, ἡ ὑπέρομετρο ἀγάπη γιά τόν ἑαυτό μας. Γι' αὐτό καί ὁ Ἅγιος Μάξιμος, λέγει: «Ἐκεῖνος πού ἔχει τή φιλαυτία ἔχει ὅλα τά πάθη».

2) Ἡ ὑπερηφάνεια, 3) ἡ φιλαργυρία, 4) ἡ σαρκολατρεία, 5) φθόνος, 6) ἡ γαστρομαργία, 7) ἡ πλεονεξία, 7) ὁ θυμός, βλασφημία, μῖσος, καί θά πρέπει νά προσέχεις πολύ ἀπό τήν ἀκηδία(τήν ἀμέλεια).

Ἡ θεραπεία ὅλων αὐτῶν τῶν κακῶν εἶναι ἡ **ταπείνωση**. Αὐτή ἡ ἀρετή θά σέ προφυλάξει ἀπό κάθε ἁμαρτία.

Σέ χαιρετῶ καί σέ περιμένω στό ἔξομολογητήρι.

•

3. ΦΕΛΙΜΟΣ ΔΙΑΛΛΟΓΟΣ ΓΙΑ ΤΗ ΝΗΣΤΕΙΑ

Κληρικός

Θά ἤθελα, παιδί μου, νά σοῦ μιλήσω γιά τόν πανάρχαιο θεσμό τῆς νηστείας, γιά νά κατατοπιστεῖς καί νά γνωρίσεις τήν μεγάλη του ἀξία ἀλλά καί τή χρησιμότητά του στή ζωή μας τήν ὑλική καί τήν πνευματική.

Χριστιανός:

Σεβαστέ μου πάτερ, πολύ τό θέλω αὐτό, ἐπιθυμῶ νά μάθω ὅσα ἀφοροῦν τή νηστεία, γιατί πολλοί ἄνθρωποι παρεξηγοῦν, ἤ καί ἀπορρίπτουν τή νηστεία καί νομίζω ὅτι αὐτό συμβαίνει ἐπειδή δέν εἶναι καλά πληροφορημένοι. Γι' αὐτό, συγχώρεσέ με, νά σοῦ ὑποβάλω τά ἐρωτήματά μου. Θά παρακαλέσω νά μὴν μέ παρεξηγήσεις γιά τήν τόση ἄγνοιά μου καί νά μὴν μέ βαρευνθεῖς.

Κληρικός:

Νά εἶσαι βέβαιος, παιδί μου, πώς μέ πολλή προθυμία καί ἀγάπη θά ἀπαντήσω σέ ὅλες σου τίς ἐρωτήσεις χωρίς νά κουρασῶ. Καί περιμένω τήν πρώτη σου ἐρώτηση.

Ἐρώτηση:

Πρώτα- πρώτα, θά ήθελα νά μάθω: Τί σημαίνει νηστεία; Τί έννοοῦμε ὅταν λέμε νηστεία;

Ἀπάντηση:

Νηστεία, σημαίνει στέρηση τῆς τροφῆς. Καί ὅταν ἀναφερόμαστε στή νηστεία πού ἡ Ὁρθόδοξη μας Ἐκκλησία θεσμοθέτησε, έννοοῦμε τήν ἀποχή ἀπό ἐκεῖνες τίς τροφές πού, ἐπειδή ἔχουν πλούσια καί θρεπτικά στοιχεῖα καί βοηθοῦν στήν αὔξηση τῶν ὀρμῶν καί ἐπιθυμιῶν τοῦ σώματός μας, ὁδηγοῦν ταυτόχρονα καί στήν αὔξηση τῶν παθῶν καί τῶν ἁμαρτιῶν.

Νηστεία, σημαίνει στέρηση τροφῶν καί ὄχι ἀλλαγὴ διαιτολογίου, ὅπως πολλοί νομίζουν. Ἀκόμα στή γλώσσα τῆς θρησκείας μας ἔχει τήν έννοια τῆς ἐγκράτειας, χωρίς βέβαια νά ἀποκλείεται καί ἡ τέλεια ἀσιτία ἔστω καί λίγες μέρες, ὅπως τό λεγόμενο “τριμέρι” πού κάνουν μερικοί χριστιανοί.

Ὁ Μ. Βασίλειος, έννοώντας τή νηστεία ὡς ἐγκράτεια, λέγει:

“ Ἐγκράτεια δέ ὀνομάζουμε ὅπωςδῆποτε ὄχι τή γενική ἀποχή ἀπό τίς τροφές, (διότι τοῦτο εἶναι βίαιος θάνατος), ἀλλά τήν ἀποχή ἀπό τίς ἀπολαύσεις, μέ σκοπό νά συντρίψουμε τό φρόνημα τῆς σάρκας καί νά ἐπιτύχουμε τό

σκοπό της ευσέβειας”.(“Οροι κατά πλάτος, απόκριση 16).

Νηστεία, λοιπόν, είναι η στέρηση του φάρυγγα και του στομάχου από τις ήδονικές τάσεις και συνήθειες που εμποδίζουν τον χριστιανό να προοδεύσει πνευματικά. Παράλληλα όμως με την αποχή των τροφών πρέπει να γίνεται και η αποχή από τα έργα εκείνα που λερώνουν την ψυχή, θέμα που θά μās απασχολήσει, αδελφέ μου, είμαι σίγουρος, στή συνέχεια της συνομιλίας μας.

Χριστιανός:

Τώρα, σίγουρα, έμαθα τί έννοοῦμε μέ τον ὄρο «νηστεία». Θά παρακαλοῦσα, πάτερ μου,νά μοῦ ἀπαντήσετε καί στίς ἄλλες ἐρωτήσεις μου, ἄν ἔχετε τήν καλωσύνη.

Κληρικός :

Μά δέν σοῦ εἶπα παιδί μου, ὅτι θά ἀπαντήσω μέ προθυμία σέ ὅλες σου τίς ἐρωτήσεις; Κάνε μου λοιπόν, τίς ἐρωτήσεις σου.

Ἐρώτηση:

Τί είναι η νηστεία για τον αγωνιζόμενο χριστιανό;

Ἀπάντηση:

Πρέπει να γνωρίζεις ὅτι η νηστεία είναι ἀρετή ὅπως τίς ἄλλες ἀρετές καί οἱ ἀρετές εἶ-

ναι ἐργαλεῖα μέ τά ὅποια φτειάχνουμε τό ἔργο τῆς σωτηρίας μας. Ἔτσι ἡ νηστεία εἶναι ἕνα ἐργαλεῖο, ἕνα μέσο τό ὁποῖο ἀφοῦ χρησιμοποιοῦμε κατάλληλα, σύμφωνα μέ τίς ὁδηγίες τοῦ Πνευματικοῦ μας ὁδηγοῦ, θά μᾶς βοηθήσει νά ἐπανεέλθουμε στό “ κατά φύσιν”, στό δρόμο τοῦ Παραδείσου. Ἡ νηστεία, παιδί μου, εἶναι καί μιά ἄσκηση πού θά μᾶς βοηθήσει νά ἐπιβάλλουμε τή θέλησή μας πάνω στό σαρκικό καί ἀμαρτωλό ἑαυτό μας.

Ἡ νηστεία, ἡ ἐγκράτεια, ἀπό τά φαγητά καί τά ποτά, βοηθᾷ τόν ἀγωνιζόμενο πιστό νά ἐπιτηρεῖ τό νοῦ του καί νά μήν ἔχει λογισμούς ἀκολασίας καί πονηριᾶς.

Ἡ νηστεία, πού τήν ἔχει σχεδόν διαγράψει ἀπό τή ζωή του ὁ σημερινός ἄνθρωπος, ὑποβοηθᾷ ὄχι μόνο στήν ὑποδούλωση τοῦ σαρκικοῦ φρονήματος καί τήν ἀπελευθέρωση τοῦ σώματος ἀπό τά τυραννικά πάθη, ἀλλά καί τό νοῦ καθαρίζει καί λαμπρύνει, ὅπως χαρακτηριστικά ψάλλει ἡ Ἐκκλησία μας τήν Κυριακή τῆς Τυρινῆς. « ἀντί μαχαίρας τήν νηστείαν ἥτις ἐκτέμνει ἀπό καρδίας πᾶσαν κακίαν». Δηλαδή γιά νά καθαρίσουμε τήν ψυχή μας, ἄς χρησιμοποιοῦμε ἀντί μαχαίρι τοῦ νηστεία, πού κόβει καί καθαρίζει κάθε κακία ἀπό τήν καρδιά.

Καί οἱ θεοφόροι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας πάρα πολλά ἔχουν γράψει γιά τή νηστεία, γιατί γνώρισαν ἀπό τήν πείρα τους τί ἀξία ἔχει γιά τό χριστιανό ἡ ἀρετή αὐτή. Θά σοῦ μεταφέρω ἐδῶ, μικρό δεῖγμα ἀπό τό λόγο τοῦ Ἁγίου Χρυσοστόμου.

Ἡ νηστεία, λέγει· « εἶναι τό φάρμακο τῶν ψυχῶν μας, ἡ μητέρα τῆς σωφροσύνης καί ὄλων τῶν ἀγαθῶν καί ὁ δάσκαλος κάθε ἄλλης ἀρετῆς »

“Ἡ νηστεία εἶναι ὁ φύλακας καί ὑπερασπιστής κάθε ἀρετῆς, εἶναι μητέρα τῆς προσευχῆς καί τό κάλλος τῆς παρθενείας».

“Ἡ νηστεία εἶναι ἡ γαλήνη τῶν ψυχῶν μας, ἡ εὐκοσμία τῶν ἡλικιωμένων, ὁ παιδαγωγός τῶν νέων, ὁ δάσκαλος αὐτῶν πού σωφρονοῦν, καί αὐτή σάν ἄλλο στέμμα στολίζει κάθε ἡλικία καί φύσ».

“Ἡ νηστεία εἶναι ἡ ἀνοιξη τῶν ψυχῶν καί ἡ ἀληθινή γαλήνη τῶν λογισμῶν”.

“ Εἶναι πρόξενος τῆς ἐλευθερίας μας, γιατί, ὅταν μᾶς βρεῖ δούλους καί δέσμιους τῶν διαβολικῶν παθῶν μας, αὐτή μᾶς λύνει

καί μᾶς ἐλευθερώνει, ὅπως ἐλευθέρωσε τοὺς Νινευίτες ἀπὸ τὴν καταδίκη τοῦ θανάτου, τὸν Δανιήλ ἀπὸ τὰ λιοντάρια καί τοὺς τρεῖς παῖδες ἀπὸ τὸ καμίνι τῆς φωτιᾶς”.

Ἐντιλαμβάνεσαι, παιδί μου, τί δυνατό ὄπλο εἶναι ἡ νηστεία στὸν ἀγῶνα πού κάνουν ἐναντίον τῶν δαιμόνων καί ἐπομένως ἐπιβάλλεται νά τό χρησιμοποιεῖς, ἂν θέλεις νά νικήσεις. Ὁ Χριστός μας εἶπεν ὅτι καί τὰ δαιμόνια διώχνει ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο. Τί ἄλλο θέλεις; Προχώρα λοιπόν.

Χριστιανός:

Τώρα κατάλαβα πόσο χρήσιμο εἶναι νά ἔχει ὁ χριστιανός σύντροφό του τὴν ἐγκράτεια, τὴ νηστεία, στή πορεία του πρὸς τὸν Παράδεισο. Χωρὶς αὐτό τό σύντροφο σίγουρα θά αἰχμαλωτιστεῖ ἀπὸ τοὺς διάφορους ἐχθρούς πού παραμονεύουν, γιὰ νά τοῦ ἐμποδίσουν τό δρόμο τῆς σωτηρίας. Ὅμως, σεβαστέ μου πατέρα, οἱ ἐρωτήσεις μου πληθαίνουν καί φοβοῦμαι ὅτι θά σέ κουράσω.

Κληρικός:

Μήν στενοχωριέσαι, τέκνο μου, δέν σοῦ ὑποσχέθηκα νά σέ κατατοπίσω πλήρως; Συνέχισε λοιπόν.

Χριστιανός:

Νομίζω, πώς κάτι κατάλαβα μέχρι τώρα γιά τό σκοπό καί τήν ὠφέλεια τῆς νηστείας, ἐπιθυμῶ ὅμως νά μάθω πιό πολλά, γι' αὐτό θά παρακαλέσω νά μοῦ πεῖς περισσότερα πάνω σ' αὐτό τό θέμα.

Κληρικός:

Ὅπως ὅλοι ξέρουμε, στόν κόσμο μας ὑπάρχει πολλή ἀκράτεια, ἡ ὁποία βγάξει τόν ἄνθρωπο ἀπό τό σωστό δρόμο καί τόν ζημιώνει ἀφάνταστα, τόσο στήν ψυχή ὅσο καί στό σῶμα. Ὁ γενικός σκοπός τῆς νηστείας εἶναι νά βοηθήσει τόν ἄνθρωπο σάν ψυχοσωματικήν ὄντοτητα, νά πετύχει τόν τελικό του προορισμό, πού εἶναι ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Ὁ σκοπός τῆς νηστείας εἶναι διπλός: Νά σώσει σῶμα καί ψυχή. Πράγμα πού στοχεύουν ὅλες οἱ ἀρετές. Πῶς ὅμως κατορθώνεται αὐτό θά τό δοῦμε στή συνέχεια.

α) Πῶς ἡ νηστεία τῶν τροφῶν ὠφελεῖ τήν ψυχή.

Ὅταν στερήσουμε τό στομάχι ἀπό τίς πολύ θρεπτικές καί πλούσιες σέ λίπη τροφές καί ἀπό τά οἰνοπνευματώδη ποτά, τό καθαρίζουμε ἀπό τίς ἀναθυμιάσεις τῶν τρο-

φῶν καί ποτῶν οἱ ὁποῖες σάν καπνός ἀναβαίνουν στόν ἐγκέφαλο καί σκοτίζουν τό νοῦ καί δημιουργοῦν τή ραθυμία, τήν ἀκηδία, τό νυσταγμό καί δέν ἀφήνουν τόν ἄνθρωπο οὔτε νά μελετήσῃ οὔτε νά προσευχηθεῖ. Αὐτό τό κακό πού γίνεται ἀπό τήν πλούσια διατροφή τό τονίζει ἰδιαίτερα ὁ ἅγιος Ἰσαάκ ὁ Σύρος. "Ὅπως ἡ ὀμίχλη πού ἀναβαίνει ἀπό τή γῆ καί σκοτίζει τόν ἀέρα, ἔτσι καί οἱ χυμοί πού ἀναβαίνουν ἀπό τό στομάχι σκοτίζουν τό νοῦ... καθώς τό νέφος σκεπάζει τή σελήνη, ἔτσι καί οἱ ἀτμοί τῆς κοιλιᾶς σκοτίζουν τό νοῦ καί διώχνουν ἀπό τήν ψυχή τή σοφία τοῦ Θεοῦ."

Ἔτσι μέ τή νηστεία ἀπαλλάσσεται τό σῶμα ἀπό τό βάρος τῶν τροφῶν καί ἡρεμος ὁ νοῦς καί ἡ ψυχή καταγίνεται ἀπερίσπαστη στό ἔργο τῆς σωτηρίας, στήν ἐφαρμογή τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ.

Ἀκόμα μέ τή νηστεία ταπεινώνεται τό σῶμα καί ἡρεμοῦν τά διάφορα πάθη πού ἐνοχλοῦν πολύ τήν ψυχή. Βρίσκει ὁ ἄνθρωπος τήν ἡρεμία, τή γαλήνη καί μέ προσοχή ἐλέγχει τούς διάφορους λογισμούς πού τοῦ ὑποβάλλει ὁ πονηρός. Μέ τήν ἄσκηση τῆς νηστείας κατορθώνεται ἡ ἐπιβολή τῶν θελημάτων τῆς ψυχῆς στόν ἀγωνιζόμενο ἄνθρωπο

καί διατηρεῖται ἄσβεστη ἢ φλόγα τῆς ψυχῆς γιά σωτηρία.

Ὁ Ὅσιος Νικήτας ὁ Στηθαῖος μᾶς βεβαιώνει μέ τήν πείρα του τά ἐξῆς: *τίς σωματικές ὀρέξεις καί τά σκιρτήματα τῆς σάρκας τά σταματοῦν ἢ ἐγκράτεια, ἢ νηστεία καί οἱ πνευματικοί ἀγῶνες*”.

Γιά νά εἶναι ὅμως ἡ νηστεία μας σωστή καί ἀρεστή στό Θεό, θά πρέπει παράλληλα μέ τήν ἀποχή τῶν τροφῶν νά ἀπέχουμε καί ἀπό τίς κακίες μας. Νά συγχωροῦμε πάντοτε τά φταιξίματα καί τίς ἀδυναμίες τῶν ἄλλων, νά ἀπαλλαχτοῦμε ἀπό τά μίση, νά γίνουμε ὅλο ἀγάπη πρὸς τούς συναθρώπους μας, νά εἴμαστε πρόθυμοι νά δώσουμε χεῖρα βοηθείας στούς ἀδυνάτους. Νά ἀσκήσουμε καί τίς ἄλλες ἀρετές, τήν προσευχή, τήν ταπεινοφροσύνη, νά ξεφύγουμε ἀπό τόν ἐγωϊσμό καί τή φιλαυτία μας, νά ἀσκήσουμε τήν ἐλεημοσύνη καί κάθε ἄλλο καλό ἔργο: Μόνον ὅταν ἡ νηστεία συνοδεύεται ἀπό συνεχή πνευματικό ἀγῶνα, εἶναι καλή καί ἀρεστή ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καί ἔχει ἀποτέλεσμα τῆ σωτηρία. Διαφορετικά, ἂν νηστεύουμε μέν τίς τροφές εἴμαστε ὅμως μνησικάκοι, ἄσπλαχνοι, φιλόσαρκοι, ἐγωϊστές, χωρίς προσευχή ἐκκλησια-

σμό, ἔξομολόγηση, εἶναι μάταια καί ἀνώφελη ἢ νηστεία μας.

Ὅσοι λοιπόν ἐφάρμοσαν σωστά τή νηστεία τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας μας, βεβαιώνουν χωρίς καμιᾶ ἀμφιβολία, πώς αὐτή (ἡ νηστεία) εἶναι δυνατό φάρμακο πού ἀποτοξινώνει τήν ψυχή ἀπό τίς τοξίνες τῆς ἁμαρτίας. Καί ὠφελεῖ ὄχι μόνο τήν ψυχή ἀλλά καί τό σῶμα.

β) Πῶς βοηθᾷ τό σῶμα ἡ νηστεία τῆς Ἐκκλησίας μας.

Ἡ συνεχῆς διατροφή τοῦ ἀνθρώπου μέ πλούσιες σέ ζωϊκά λίπη τροφές καί οἰνοπνευματώδη ποτά, ὅπως συμβαίνει σήμερα, κουράζει καί ἐξασθενεῖ τό πεπτικό μας σύστημα καί ἐξασθενίζει γρήγορα τόν ὀργανισμό, μέ τίς πολλές τοξικές οὐσίες πού περιέχουν τά τρόφιμα αὐτά. Μέ τή νηστεία ἐκλείπουν αὐτές οἱ τοξίνες, τά δηλητήρια, καί τό σῶμα ἐπαναβρίσκει τήν ἰσοροπία του καί ἀνανεώνει τίς δυνάμεις του.

Ὁ σοφός Σειράχ, προειδοποιεῖ γιά τόν καταστρεπτικό ρόλο τῶν πολλῶν τροφῶν καί ὑποδεικνύει τό μέτρο γιά τήν ὑγεία ὡς ἐξῆς: “ Μή ἐκχυθῆς ἐπί ἐδεσμάτων, ἐν γάρ πολλοῖς βρώμασιν ἔσται νόσος” (37, 29- 31). Δηλαδή, νά μήν πέσεις μέ τά μούτρα στά φα-

γητά, γιατί στά πολλά φαγητά ὑπάρχει καί ἀρρώστεια πού ἐπιφέρει τό θάνατο.

Ἄλλά καί γιά νά ἔχεις ὕπνο ἐλαφρό πρέπει νά ἔχεις ἔντερο ὄχι πολύ γεμᾶτο, ἀλλά ἐλαφρό. “ ὕπνος ὑγείας ἐπί ἐντέρω μετρίῳ ”(31, 20). Ἡ νηστεία, παιδί μου ἀγαπητό, εἶναι πολύ εὐεργετική στό σῶμα, ἐπειδή τό ἐξυγαιάνει καί χαίρεται ὁ ἄνθρωπος τή ζωή του. Ἀκόμα, ἄν ἐφάρμοζαν οἱ ἄνθρωποι τή συμβουλή τῶν Πατέρων γιά παντοτινή καί μέτρο διατροφή, δηλαδή ἐγκράτεια, θά εἶχαν συνεχῆ ὑγεία καί εὐτυχία.

Ἄκουσε παιδί μου, πῶς ὁ Ἐπίσκοπος Φωτικῆς Διάδοχος ξεκαθαρίζει τό θέμα τῆς μέτριας διατροφῆς μέ τό πιό κάτω παράδειγμα, λέγει “ ὅταν ἡ γῆ ποτίζεται μέ μέτρο, ἀποδίδει τό σπόρο πολλαπλάσιο, ἐνῶ ὅταν ποτίζεται μέ ὑπερβολικό νερό κάμνει μόνον ἀγκάθια ”.

Χριστιανός:

Εἶναι πολύ ξεκάθαρα καί συμφωνῶ μ’ αὐτά πού μοῦ εἶπες πάτερ μου, ἀλλά ἤθελα

νά ξέρω ἄν μέ αὐτά συμφωνεῖ καί ἡ ἰατρική ἐπιστήμη. Ἐάν γνωρίζεις, τί γνώμην ἔχει;

Κληρικός:

Ἄπ' ὅτι ξέρω ἡ γνώμη τῆς ἰατρικῆς ἐπιστήμης εἶναι σύμφωνη μέ τή νηστεία τῆς Ὁρθόξης Ἐκκλησίας. Καί, γιά νά σέ κατατοπίσω, θά μεταφέρω ἐδῶ μιά συνεντεύξη πού ἔδωσε στό "Βῆμα" τῶν Ἀθηνῶν, ὁ ἀναπληρωτής καθηγητής τῆς Παιδιατρικῆς, στό πανεπιστήμιο τῆς Κρήτης, κ. Ἀντώνης Καφᾶτος. Τήν παραθέτουμε καί σάν ἀπάντηση σ' ἐκείνους τοὺς φιλόσαρκους πού φοβοῦνται νά νηστεύσουν. Παρακολούθησε λοιπόν, παιδί μου, μέ προσοχή τίς ἐρωτήσεις τοῦ δημοσιογράφου καί τίς ἀπαντήσεις τοῦ καθηγητή.

Ἐρώτηση:

Πῶς κρίνονται σήμερα, κ. Καφᾶτο, ἀπό τοὺς ἰδικούς τῆς διατροφῆς οἱ κανόνες τῆς νηστείας πού ἐπιβάλλει ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία;

Ἀπάντηση:

Ὅλα τά συμπεράσματα ἐπιπόνων καί μακροχρόνιων ἐρευνῶν, πού ἔχουν δημοσιευθεῖ σέ ἐπιστημονικά περιοδικά διεθνοῦς κύρους, ἀναφέρουν διαιτητικές ὁδηγίες πού συ-

μπίπτουν μέ αυτά πού όρίζει ή Όρθόδοξη χριστιανική θρησκεία επί αϊώνες.

Η περιοδική αύτή φυτοφαγία, πού όρίζεται για δύο μέρες τήν έβδομάδα και σέ όρισμένες περιόδους νηστείας, έχει ιδιαίτερα μεγάλη άξία για τήν έλάττωση τής χοληστερίνης και τήν πρόληψη του έμφράγματος και όρισμένων μορφών καρκίνου. Τήν ίδια ώφέλεια έχει - σύμφωνα μέ τίς τελευταίες έρευνες - και ή κατανάλωση έλαιολάδου και λαδερών πού συνιστά και ή Όρθόδοξη Έκκλησία.

Πολύ ένδιαφέρον είναι επίσης τό γεγονός ότι σέ όρισμένες νηστείες τής Έκκλησίας επιτρέπεται μόνον τό ψάρι και όχι άλλα ζωϊκά προϊόντα. Τά τελευταία επιστημονικά δεδομένα δείχνουν ότι τό ψάρι περιέχει τά άπαραίτητα λιπαρά όξέα πού δέν μπορεί νά συνθέσει ό άνθρωπος όργανισμός. Τά όξέα αυτά έλαττώνουν τόν κίνδυνο για έμφραγμα μέσω τής έλάττωσης τής συγκολλητικότητας των αίμοπεταλίων, των παραγόντων πήξης του αίματος και τής χοληστερίνης.

Έπομένως μία συνταγή, για νά βελτιώσει κανείς τήν ύγεία του και νά έλαττώσει τόν κίνδυνο για τίς σύγχρονες ασθένειες, είναι νά ακολουθήσει τίς νηστείες τής Όρθόδοξης Έκκλησίας.

Ἐρώτηση· Ἡ φυτοφαγία ὁμως δέ θά δημιουργήσει ἐλλείψεις θρεπτικῶν στοιχείων στόν ἀνθρώπινο ὄργανισμό;

Ἀπάντηση:

Ἡ ἀπόλυτη φυτοφαγία πού προτείνουν οἱ ἄλλες θρησκείες καί διατροφικές σχολές(πού τελευταῖα ἔχουν διαδοθεῖ καί στήν Ἑλλάδα), ἔχουν πράγματι πολλές καί δυσάρεστες παρενέργειες στόν ὄργανισμό. Ἡ χριστιανική νηστεία ὁμως εἶναι σοφά φτιαγμένη καί προτείνει φυτοφαγία γιά ὀρισμένες μόνο μέρες καί περιόδους. Ἔτσι ἀποφεύγεται ἡ καθημερινή σχεδόν κατανάλωση κρέατος, αὐγῶν ἀλλαντικῶν κλπ.

Ἐρώτηση:

Ἡ ἀπαγόρευση τῶν γαλακτοκομικῶν προϊόντων πού ἐπιβάλλει ἡ χριστιανική Ἐκκλησία γιά ὀρισμένες ἡμέρες τῆς ἐβδομάδας, δέν στερεῖ τόν ὄργανισμό ἀπό τό πολύτιμο ἀσβέστιο;

Ἀπάντηση:

Ἡ ποσότητα τῶν 800νη ἀσβεστίου, πού ὡς πρόσφατα θεωρούσαμε ὡς καθημερινά ἀπαραίτητη, κρίνεται σήμερα ὑπερβολική.

Ἐξ ἄλλου ἀσβέστιο μποροῦμε νά προσλάβουμε καί ἀπό ἄλλες πηγές, ὅπως εἶναι τό ψάρι, τά δημητριακά καί τά ὄσπρια. Οὕτως ἢ ἄλλως πάντως δέ μπορεῖ νά ὑπάρξει πρόβλημα - ἀλλά ἀντιθέτως ὠφέλεια - ἀπό τήν ἀποφυγή γαλακτοκομικῶν προϊόντων γιά δύο μέρες τήν ἐβδομάδα, ὅπως συνήθως ὀρίζεται ἀπό τή νηστεία.

Ἑρώτηση:

Συνιστᾶται ἡ νηστεία γιά ὅλες τίς ἡλικίες; Μήπως τά παιδιά καί οἱ ἡλικιωμένοι χρειάζονται διαφορετικό διαιτολόγιο;

Ἀπάντηση:

Συνιστᾶται γιά ὅλες τίς ἡλικίες, ἀκόμα καί γιά τά παιδιά. Ἔχει ἀποδειχτεῖ ἀπό ἐπιστημονικές ἐρευνες ὅτι τά παιδιά μποροῦν νά ἀναπτυχθοῦν ἐπαρκῶς μέ φυτικές πρωτεΐνες. Ἡ διαφορά τῶν φυτικῶν καί τῶν ζωϊκῶν τροφῶν ὡς πρὸς αὐτό τόν τομέα εἶναι οἱ χαμηλότερες ποσότητες τῶν φυτικῶν τροφῶν σέ ἀμινοξέα. Ὅταν ὁμως συνδιαστοῦν, ὅπως ἀναφέραμε καί προηγουμένως, φυτικές τροφές ἀπό διάφορες πηγές (μέ πλουσιότερες τή σόγια, τά κουκιά, τά φασόλια κλπ), ἡ συνολική ποσότητα στά ἀμινοξέα εἶναι ἐπαρκής γιά τήν ἀνάπτυξη τοῦ παιδιοῦ.

Καμιά αντένδειξη δέν υπάρχει επίσης για τήν εφαρμογή τής νηστείας στους ηλικιωμένους. Σέ έρευνες μάλιστα πού κάναμε στήν Κρήτη, παρατηρήσαμε ότι οί γέροντες τών Μεσογείων πού ακολουούθησαν τήν παραδοσιακή διατροφή, ήταν σέ άριστη για τήν ηλικία τους κατάσταση και συνέχιζαν νά εργάζονται και στά όγδόντα τους χρόνια....

Κληρικός:

Νομίζω ότι τά σχόλια στή συ-νέντευξη πού παρατέθηκε, περιπεύουν για τούς καλής θελήσεως άνθρωπους και για σένα πού μέρωτᾶς. Αὐτή είναι ἡ φωνή τής σύγχρονης επιστήμης διά στόματος ἑνός άξιόλογου επιστήμονα τοῦ καιροῦ μας.

Όσοι λοιπόν θέλουν νηστεία σωστή και ώφέλιμη ἄς λάβουν σοβαρά υπόψη ἔστω και αὐτά τά λίγα πού εἶπα στήν άγάπη σου, παιδί μου.

Χριστιανός:

Πολύ ενδιαφέροντα και άξιοπρόσεκτα αὐτά πού μᾶς παρουσίασες σεβαστέ πάτερ. Και μᾶς πείθουν ότι σίγουρα ἡ νηστεία ἔχει διπλή ώφέλεια στόν άνθρωπο, τόσο στήν ψυχή όσο και στό σῶμα και σωστά θεσμοθετήθηκε από τήν Ἐκκλησία μας. Ἡ άρετή αὐτή ἄν άσκηθεῖ σωστά μεγάλη βοήθεια στό νά

φτάσομε στό στόχο μας πού εἶναι ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

Ἔτσι δέν μένει παρά νά σ' εὐχαριστήσω, σεβαστέ Πάτερ καί νά ζητήσω τήν εὐχή σου γιά βοηθό στόν πνευματικό αὐτό ἀγώνα τῆς νηστείας καί ἐγκράτειας.

Κληρικός:

Ἡ εὐχή τοῦ Κυρίου καί τῆς Παναγίας Μητέρας του νά σε βοηθήσει νά ἐφαρμόσεις σωστά τήν νηστεία μαζί μέ τίς ἄλλες ἀρετές, γιά πάρεις τό εἰσητήριο τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Ἀμήν.

4. ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΜΕ ΘΕΜΑ ΤΙΣ ΘΛΪΨΕΙΣ

Ὁ διάλογος αὐτός ἔγινε στό προαύλιο ἑνός ἱεροῦ Ναοῦ, μεταξύ τοῦ ἱερέα καί μερικῶν ἐνοριτῶν.

Ἐνοοίτης :

Στό λόγο σου, σήμερα, πάτερ, ἀναφέρθηκες γιά λίγο γύρω ἀπό τό θέμα τῶν θλίψεων πού συμβαίνουν στή ζωή μας καί εἶπες παρ' ὅλο πού τό θέμα εἶναι πολυσυζητημένο ὅτι συχνά προβάλλεται ἀπό πολλούς τό ἐρώτημα: «*Πόθεν οἱ θλίψεις στή ζωή μας;*»..

Ἄλλος Ἐνοοίτης:

Πολύ θά θέλαμε πάτερ, νά μᾶς πεῖτε περιορισσότερα γιά τό θέμα αὐτό, γιατί συχνά μᾶς ἀπασχολεῖ καί μᾶς συνταράσσει, ἀλλά καί σέ ἀπόγνωση καί ἀδιέξοδο μᾶς ὀδηγεῖ.

Ἱερέας:

Ἄν καί ὁ χρόνος μου εἶναι περιορισμένος θά προσπαθήσω ὅσο πιό σύντομα μπορῶ νά σᾶς δώσω κάποιες ὠφέλιμες ἀπαντήσεις πάνω στίς δικές σας ἀπορίες καί ἐρωτήματα.

Ἐνοοίτης:

Καί πόθεν λοιπόν, πάτερ, καί γατί ὅλες αὐτές οἱ δοκιμασίες πού ταλανίζουν καί στενοχωροῦν τούς ἀνθρώπους;

Ἱερέας:

Ὅπως βλέπομε, οἱ θλίψεις εἶναι πανανθρώπινο πρόβλημα καί πολλοί προσπάθησαν νά δώσουν ἀπαντήσεις, χωρίς ὅμως νά ἱκανοποιήσουν καί νά ἀναπαύσουν τούς ἀνθρώπους. Αὐτό ὀφείλεται, κατά τή γνώμη μου, ἐπειδή δέν λαμβάνουν ὑπόψιν τό Λόγο τοῦ Θεοῦ, τήν Ἁγία Γραφή. Ἐμεῖς βασιζόμενοι σέ ὅσα λέγει ὁ ἀψευδής λόγος τοῦ Θεοῦ, βλέπομεν ὅτι ἡ θλίψη καί ὁ πόνος ἀρχίζουν ἀπό τήν ὥρα πού οἱ πρωτόπλαστοι διώχτηκαν ἀπό τόν Παράδεισο. Ὁ Ἄδάμ καί ἡ Εὐά γεύτηκαν τή θλίψη σάν καρπό τῶν πράξεών τους. Ἦταν τό ἀποτέλεσμα τοῦ ἐγωῖσμοῦ καί τῆς

παρακοῆς τους στήν ἐντολή τοῦ Θεοῦ. Αἰτία λοιπόν, ἡ ἁμαρτία καί ἡ ἀνομία τους γιά τήν ὁποία διώχτηκαν ἀπό τόν Παράδεισο καί θρέθηκαν στόν πόνο, στή θλίψη καί στή φθορά.

Ἐνοοίτης:

Μποροῦμε δηλαδή, νά συμπεράνουμε ὅτι οἱ θλίψεις πού βασανίζουν τούς ἀνθρώπους ὀφείλονται στήν παράβαση τοῦ νόμου τοῦ Θεοῦ, στήν ἁμαρτία;

Ἱερέας:

Ὅχι βέβαια ὅλες οἱ περιπτώσεις, ἀλλά σίγουρα οἱ περισσότερες ἀπό αὐτές, ὀφείλονται στήν παράβαση τῶν ἐντολῶν τοῦ Κυρίου. Δέν ἀκολουθοῦν οἱ ἄνθρωποι τό θέλημα τοῦ Θεοῦ, δέν ἔχουν συνέπεια στή ζωή τους, πορεύονται ἀντίθετα στό Νόμο τοῦ Θεοῦ καί τῆς Ἐκκλησίας Του, ἐνεργοῦν ἀπερίσκεπτα μέ ἀποτέλεσμα, μέ ἀποτέλεσμα νά βρίσκονται μακριά ἀπό τήν προστασία Του. Τότε ἀκριβῶς βρίσκει εὐκαιρία ὁ διάβολος καί δημιουργεῖ στούς ἀνθρώπους τόσα κακά καί τάλαιπωρεῖες. Πολύ χαρακτηριστικά τό ἐπιβεβαιώνει ὁ λόγος τοῦ Κυρίου: « **οἱ μακρύνοντες ἑαυτούς ἀπό σοῦ ἀπολοῦνται**»..

Ἄλλος Ἐνοοίτης:

Ὅπως μαρτυροῦν τά γεγονότα, καί εἴμαστε συχνά μάρτυρες καταστάσεων, σίγου-

ρα ἔτσι εἶναι ὅπως τά λέτε, ὅτι δηλαδή, πολλοί ὑποφέρουν ἀπό τή δική τους ὑπαιτιότητα. Ἡ ἀπορία μου ὅμως εἶναι, γιατί νά λέγεται ὅτι ὁ Θεός «τιμωρεῖ» τοὺς ἀνθρώπους καί μάλιστα «**τιμωρεῖ**» **ὄσους ἀγαπᾷ**; Ἐξηγήστε μας παρακαλῶ, πῶς συμβαίνουν αὐτά τά πράγματα;

Ἱερέας:

Ἐδῶ μοῦ θέτετε δύο θέματα. α) Ἄν ὁ Θεός τιμωρεῖ τόν ἄνθρωπο καί β) Πῶς συμβαίνει νά τιμωρεῖ ἐκεῖνο πού ἀγα-πᾷ.

Καί στά δύο αὐτά θέματα θά προσπαθήσω νά σᾶς διαφωτίσω σωστά, γιά νά ἔχετε μιᾶ σωστή θέση καί νά ἀντιμετωπίζετε τά θέματα αὐτά σύμφωνα μέ τή ὀρθή πίστη τῆς Ἐκκλησίας μας. Ἐπικαλοῦμε λοιπόν, τήν προσοχή σας γιά νά ἀντιληφθῆτε πῶς ἔχουν τά πράγματα.

Γιά τό πρῶτο θέμα, πού θέλουν μερικοί νά παρουσιάξουν τό Θεό τιμωρό μέ τήν ἔννοια τῆς ἐκδίκησης, ἡ ἄγνοιά τους τοὺς ὀδηγεῖ στήν ἐξυπηρέτηση τοῦ διαβόλου. Πρέπει νά γνωρίζουν ὅτι αὐτός πού τιμωρεῖ ἐκδικητικά θά πρέπει νά ἔχει μέσα του κάποια δόση, ἔστω, ἐκδικητικότητας καί μίσους, πρᾶγμα πού ἀπουσιάζει παντελῶς ἀπό τό Θεό. Ὁ Θεός εἶναι ἡ Ὑπέριστα Ἀγάπη καί κατά συνέπειαν ξένος πρὸς κάθε ἕγνος κακοῦ. Ἐπομέ-

νως δέ μπορεῖ οὔτε νά ἐκδικηθεῖ κανένα. Αὐτό τό ἐπιβεβαιώνει καί ὁ ἀπόστολος Ἰάκωβος: **«Μηδεῖς πειραζόμενος λεγέτω ὅτι ἀπό Θεοῦ πειράζομαι· ὁ γάρ Θεός ἀπειραστος κακῶν, πειράζει δέ αὐτός οὐδένα.»**(α. 13) Δηλαδή, κανένας ἄνθρωπος πού ἔχει πειρασμό δέν πρέπει νά λέγει ὅτι μέ πειράζει, μέ τιμωρεῖ, ὁ Θεός, γιατί εἶναι ἀδύνατο νά πειραστεῖ ὁ Θεός ἀπό κάτι κακόν ἢ πονηρόν καί γιά τοῦτο εἶναι ἀδύνατο νά προκαλέσει τιμωρία σέ κανένα. Καί αὐτόν ἀκόμα τόν ἔχθρό του τό διάβολο τόν ἀφήνει χωρίς τιμωρία πρὸς τό παρῶν.

Ἀντίθετα, ὅπως μᾶς βεβαιώνει ὁ ἴδιος ἀπόστολος, **«ἐκαστος πειράζεται ὑπό τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας».**(στίχος 14) Δηλαδή, κάθε ἄνθρωπος πειράζεται καί τιμωρεῖται ἀπό τή δική του ἐπιθυμία πού τόν παρασύρει στήν ἁμαρτωλή ζωή καί κατά συνέπεια στούς πειρασμούς. Καί ὁ ἀπόστολος Παῦλος βεβαιώνει, **«θλίψις καί στενοχωρία ἐπί πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ κατεργαζομένου τό κακόν»** (Ρωμ. β' 9). Δηλαδή, σέ κάθε ψυχὴν ἀνθρώπου πού κατεργάζεται τό κακό ὑπάρχει θλίψη καί στενοχωρία.

Εἶναι ξεκάρο λοιπόν, ὅτι ὁ Θεός, ὡς **«Αὐτοαγάπη»** δέν ἔχει καμιάν ἀπολύτως σχέ-

ση μέ την ἐξάπλωση ἢ καί τήν ἐπικράτηση τοῦ κακοῦ στόν πλανήτη μας.

Ἐνοοίτης:

Ναί, σεβαστέ πάτερ, ἔχετε δίκιο καί ἔτσι εἶναι ὅπως τά λέτε, ἀλλά γιατί νά ὑπάρχει ἡ ἐντύπωση ὅτι ὁ Θεός μᾶς τιμωρεῖ; Ἀκόμα καί στήν Ἁγία Γραφή κυριαρχεῖ αὐτή ἡ σκέψη.

Ἱερέας:

Ἀκοῦστε λοιπόν, τί συμβαίνει. Εἶπαμε πρὶν ὅτι τά κακά πού μᾶς βρίσκουν, τίς περισσότερες φορές ἔχουν τήν αἰτία τους στίς ἀνομίες, στίς ἁμαρτίες μας στίς ἀπροσεξίες καί ἀπερισκεψίες μας. Ἐπομένως ὁ ἄνθρωπος πού ἀκολουθεῖ καί ἐφαρμόζει τήν ὑλιστική θεώρηση τῆς ζωῆς, σίγουρα παρασύρεται στήν ἁμαρτία, ἀπομακρύνεται θεληματικά ἀπό τήν προστασία τοῦ Θεοῦ, χάνει τή θωράκισή του καί γίνεται ἔτσι παιχνίδι στά χέρια τοῦ μισανθρώπου διαβόλου. Ὁ διάβολος πού ἀπό τή φύση του ἔγινε μισάνθρωπος καί μισόκαλος, ὁδηγεῖ τό θῦμα του ἀπό τό λάκκο στό γκερμό, τόν φορτώνει μέ πολλές κακίες πού κι] αὐτές μέ τή σειρά τους, βυθίζουν τόν ἄνθρωπο σέ πειρασμούς καί θλίψεις καί στενοχωρίες πού πολλές φορές εἶναι ἀβάσταχτες. Καί ἐπειδή ὁ Θεός εἶναι παντοδύναμος καί λέμε ἂν ἤθελε θά ἔδιωχνε τίς θλίψεις, αὐτό τό

ἐρμηνεύομε ὅτι ὁ Θεός μέ παιδεύει, ἢ μέ ἀφήνει νά τιμωροῦμαι, δέ μέ ἀπαλλάσσει ἀπό τό κακό. Σ' αὐτό ὅμως ἀδικοῦμεν τό Θεό, γιατί μόνοι μας τόν ἄφήσαμε, καί σεβόμενος τήν ἐλεύθερη βούληση πού ὁ ἴδιος ἔβαλε στόν ἄνθρωπο κατά τή δημιουργία του, δέ μπορεῖ νά ἐπέμβει. Δέ μπορεῖ νά ἀναιρέσει ἐκεῖνο πού Αὐτός ἐνομοθέτησε. Ἐκτός ἄν ὁ πονεμένος ἐκ βάθους καρδίας μετανοήσει καί μέ εἰλικρίνεια ζητήσῃ τή θεία βοήθεια, τότε μόνο θά ἔλθῃ βοηθός καί παρηγορητής πού θά βοηθήσῃ τόν πονεμένο νά ξεπεράσῃ τή θλίψη του. Καί δέν εἶναι λίγες οἱ φορές πού πονεμένοι βρῆκαν τή γαλήνη τους κάτω ἀπό τή σκέπη τοῦ Κυρίου, διορθώνοντας τή ζωή τους.

Εἶναι καί μιᾶ ἄλλη περίπτωση πού μέ τήν ἄδεια τοῦ Κυρίου μπορεῖ κάποιος εὐσεβῆς καί ἀρεστός στό Θεό νά πειρασθεῖ μέ τήν ἄδεια τοῦ Κυρίου, μέ τό σκοπό νά τοῦ μεγαλώσῃ ὁ Θεός τήν αἰώνια ἀμοιβή του, ἀλλά καί νά τόν προβάλῃ σάν παράδειγμα στόν κόσμο. Καί ἐδῶ ἀκόμα θά ἀκούσομε ἀπό τό στόμα τοῦ εὐσεβοῦς πού δοκιμάζεται, ὅτι ὁ Θεός τόν τιμωρεῖ.

Χαρακτηρηστική εἶναι ἡ περίπτωση τοῦ πολυάθλου Ἰώβ ὁ ὁποῖος πειραζόμενος ἀπό τό σατανᾶ, μέ τήν ἄδεια τοῦ Θεοῦ, ἔλεγε: « **χείρ γάρ Κυρίου ἡ ἀψαμένη μου**» (I-

ώβ.10' 21) Πού σημαίνει ότι ο Θεός μέ τιμωρεῖ. Ἐνῶ γνωρίζομεν ὅτι ὁ διάβολος πῆρε ἄδεια ἀπό τό Θεό γιά νά ἐκπειράσει τόν Ἰώβ. Αὐτό ὅμως συμβαίνει σέ ἀνθρώπους πού ὁ Κύριος γνωρίζει τήν ἀντοχή τους καί τούς ἀμοίβει πολύ στήν αἰωνιότητα, εἶναι ἰδικές περιπτώσεις.

Τό συμπέρασμα εἶναι ὅτι ὁ Θεός δέν τιμωρεῖ κανένα, ἀλλά αἰτία τῶν πειρασμῶν καί τῶν πολυειδῶν θλίψεων τίς περισσότερες φορές εἶναι ὁ ἄνθρωπος καί ἡ ἀλλοτρίωση, ἡ ἀποξένωσή του ἀπό τόν Πλάστη καί Κύριό του.

Μιά ματιά στήν ἔξαλλη κοινωνία μας,τό ἐπιβεβαιώνει ἀπόλυτα. Πόθεν προέρχονται οἱ περισσότεροι θάνατοι ἀπό τά καρδιακά νοσήματα; Δέν προέρχονται ἀπό τήν κατάχρηση τῆς φυσικῆς ζωῆς, τήν ὑλόφρονη συμπεριφορά καί τήν κακή χρήση τῶν ἀγαθῶν τοῦ Θεοῦ, ἀπό τήν ἀκόλαστη ζωή, τό ἀλκοόλ, τό κάπνισμα καί τόσες ἄλλες παραβάσεις τοῦ ὀρθοῦ κώδικα τῆς ζωῆς; Μήπως τά στέλλει αὐτά ὁ Θεός; Μή γένοιτο!

Οἱ θάνατοι καί οἱ ἀκρωτηριασμοί καί οἱ παράλυτοι ἀπό τά διάφορα δυστυχήματα, δέν ὀφείλονται στόν ἀνθρώπινο παράγοντα, στήν ὑπερβολική ταχύτητα,τό ποτό καί τή βιασύνη μας;

Γιά όλα αυτά όχι μόνο δέ φταίει ὁ Θεός, ἀλλά καί πολλές φορές ἐπεμβαίνει θαυμαστώσ περιορίζοντας τό κακό καί σώζοντας ἀπό βέβαιο θάνατο τούς ἀνθρώπους.

Ἐνοσίτῃς: Τώρα ἔχει ξεκαθαρίσει τό θέμα καί φαίνεται καθαρά ὅτι ὁ Θεός δέν τιμωρεῖ κανένα ἄνθρωπο. μόνον ὁ διάβολος εἶναι ἐκείνος πού τυραννεῖ τούς ἀνθρώπους, γιατί εἶναι μισάνθρωπος καί μισόκαλος. Ὅμως ὑποθέτω πάτερ, ὅτι ὑπάρχουν καί ἄλλες αἰτίες πειρασμῶν καί θά θέλαμε νά μάθομε κάτι καί γι' αὐτές.

Ἱερέας:

Καί βέβαια ὑπάρχουν κι ἄλλες αἰτίες πού προκαλοῦν θλίψεις καί στενοχωρίες στούς ἀνθρώπους. ἐκτός τῆς ἁμαρτωλῆς ζωῆς πού δηλητηριάζει κυριολεκτικά τή ζωή τῶν ἀνθρώπων εἶναι καί ἡ κακία τῶν συνθρώπων μας. Ὁ φθόνος, ἡ ζήλεια, τά συμφέροντα πού συνοδεύονται ἀπό μιά ἀκράτητη πλεονεξία εἶναι σέ πολλές περιπτώσεις αἰτίες σοβαρῶν προβλημάτων στόν ἄνθρωπο. Δυστυχῶς, πολλοί ἄνθρωποι, ἀπό εἰκόνες τοῦ Θεοῦ μεταμορφώθηκαν σέ ἀντίγραφα τοῦ σατανᾶ καί προκαλοῦν τόσα προβλήματα στούς συνανθρώπους τους, ὅπως ἀδικίες, φόνους, γιά νά κορέσουν τή μισαλλόδοξη διάθεσή τους. Μέχρι καί στή μαύρη μαγεία ἀκόμα καταφεύ-

γουν για να εκδικηθούν δημιουργώντας έτσι μια «κόλαση» στους συνανθρώπους τους.

Ένοσίττης:

Πραγματικά, πάτερ, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι τīs περισσότερες φορές αίτια τής δυστυχίας μας είμαστε εμείς οί ίδιοι.

Τερέας:

Είπαμε αρκετά για τό πρώτο θέμα: εἶναι καιρός να δοῦμε καί τό δεύτερο. Δηλαδή, γιατί να ἔχουν θλίψεις καί δοκιμασίες αὐτοί πού ἀγωνίζονται να βαδίσουν τό δρόμο τοῦ Θεοῦ, ἀκόμα καί οί μεμαρτυρημένοι δίκαιοι.

Γιά δύο λόγους ἐπιτρέπει ὁ Θεός τούς πειρασμούς στους ἀνθρώπους πού ἀγαπᾶ. α) Στους ἀνθρώπους πού ἀγωνίζονται να τηρήσουν τό θέλημά Του, ἀλλά δέν ἔφτασαν ἀκόμα καί β) Καί σ' αὐτούς τούς δικαίους.

α) Πρέπει να γνωρίζομεν ὅτι ὁ Θεός σύμφωνα πάντοτε μέ τήν παντογνωσία Του ἐπιτρέπει να ἐπέρχονται στους ἀγωνιζομένους χριστιανούς διάφορες θλίψεις καί δοκιμασίες, ἀνάλογα πάντοτε μέ τήν ἀντοχή τους, καί τοῦτο ἐπειδή προβλέπει ἀδυναμίες, ἀπροσεξίες, ἐλαττώματα τά ὁποῖα διορθώνονται μέ τήν ἐμπειρία τής δοκιμασίας καί κάνουν τόν ἀγωνιζόμενο προσεκτικό, τόν προβληματίζουν για να ὀλοκληρώσει τόν ἀγώνα του. Αὐτό βέβαια βοήθησε πολλούς να μὴν ἀπο-

κλίνουν από τό δρόμο τους και μέ προσοχή ἔφτασαν στό ποθούμενο τέρμα. Ἄς προσέξομε τί λέγει περὶ τούτου ὁ Σοφὸς Σολομών: « **Ὡσπερ δοκιμάζεται ἐν καμίνῳ ἄργυρος καὶ χρυσός, οὕτω ἐκλεκταὶ καρδίαι παρὰ Κυρίου**». Εἶναι γνωστόν ὅτι γιὰ νά καθαρίσουν τὰ πολυτίμα μέταλλα καὶ νά φανεῖ ἡ ἀξία τους πρέπει νά περάσουν μέσα ἀπὸ τό καμίνι τῆς φωτιᾶς. Τό ἴδιο ἀκριβῶς κάνει καὶ ὁ Κύριος μέ τούς ἀνθρώπους πού θέλει νά τούς βοηθήσει νά εἰσέλθουν στή βασιλεία Του καὶ νά λάμψουν ὅπως ὁ ἥλιος. Οἱ πειρασμοὶ εἶναι τό μέσον γιὰ τὴν περίπτωση αὐτή. Καὶ ὁ ἀπόστολος Πέτρος ἐπιβεβαιώνει τὰ λεγόμενα τοῦ Σολομώντα: **«Λυπηθέντες ἐν ποικίλοις πειρασμοῖς ἵνα τό δοκίμιον τῆς πίστεως ἡμῶν πολυτιμότερον χρυσοῦ»**(**ἀ' Πέτρον. α. 7**)

Θέλει νά πεῖ ὅτι μέσα ἀπὸ τὴν ὑπομονή τῶν θλίψεων θά γίνει φανερό ὅτι αὐτὴ ἡ δοκιμασία καὶ ἡ ἀντοχή στοὺς πειρασμούς, εἶναι πολυτιμότερη καὶ ἀπὸ τό χρυσάφι καὶ ἐπομένως θά ἔχουν μεγάλο μισθό ὅσοι ὑπομείνουν μέχρι τέλους. Εἶναι ἀναγκαῖοι αὐτοῦ τοῦ εἴδους οἱ πειρασμοὶ καὶ σίγουρα δέν εἶναι πάνω ἀπὸ τίς δυνάμεις τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ εἶναι τόσο ὅσο χρειάζεται νά προσέξει ὁ ἀγωνιζόμενος τό δρόμο του.

Καί στούς δίκαιους ἀκόμα ὁ Κύριος ἐπιτρέπει πειρασμούς, γιά νά τούς προβάλει σάν παράδειγμα ὑπομονῆς, ὅπως τόν πολυάθλο Ἰώβ. Στίς περιπτώσεις αὐτές τούς ἀμοίβει μέ χρυσά στεφάνια ἀνεκτίμητης ἀξίας, τούς δίνει μεγάλες εὐλογίες καί ὑπάρχουν πολλά παραδείγματα τέτοια. Αὐτή εἶναι ἡ σωστή ἀπάντηση στίς ἀπορίες σας.

Ἐνοσίτῃς:

Μέ τά τελευταῖα πού ἀκούσαμε φαίνεται ὅτι πράγματι εἶναι ἀναγκαῖες καί ὠφέλιμες οἱ θλίψεις, κι ἄν εἶναι ἔτσι, γιατί, πάτερ;

Ἱερέας:

Ἀγαπητοί μου, δεδομένης τῆς ἀνθρώπινης ἀτέλειας καί τοῦ εὐμετάβλητου τῆς ἀνθρώπινης φύσης, ὁ ἄνθρωπος δέν εἶναι σίγουρος γιά τήν τελική πνευματική του ἐπιτυχία. Γιά τό λόγο αὐτό ὁ πάνσοφος καί πανάγαθος Πατέρας μας Θεός, ἐπιτρέπει διάφορους πειρασμούς πού ἐπιφέρουν κάποιο πόνο, λύπη καί στενοχωρία, γιά νά προβληματιστεῖ ὁ ἄνθρωπος νά δεῖ καί νά ἐξετάσει τόν ἑαυτό του, νά δεῖ τήν ἀδυναμία του καί νά προσκολληθεῖ περισσότερο στή θεία Πρόνοια καί νά σωθεῖ. Ὁ σὸφρονας ἄνθρωπος ἀντιμετωπίζει τίς δοκιμασίες αὐτές μέ ὑπομονή καί πίστη καί γι' αὐτό δέν τόν συνθλίβουν οὔτε τόν καταβάλουν καί σίγουρα, περνοῦν γρή-

γορα ἀφοῦ ὁ σκοπός ἐπετεύχθηκε. Αὐτή εἶναι μιὰ παιδαγωγική μέθοδος γιά διαφυλάξει ὁ Θεός τόν ἀγωνιστή τῆς βασιλείας Του. Γιά τοῦτο καί ὁ ἀπόστολος Ἰάκωβος μακαρίζει ὄσους ὑπομένουν τούς πειρασμούς τοῦ εἴδους αὐτοῦ:

«Μακάριος ἀνὴρ ὅς ὑπομένει πειρα-σμόν ὅτι δόκιμος γενόμενος λήψεται τόν στεφάνον τῆς ζωῆς...»(Ἰακ. α' 12). Δηλαδή, εὐτυχησμένος ὁ ἄνθρωπος πού ὑπομένει, τούς πειρασμούς πού ἀναφέραμε, τούς ἀκούσιους, γιατί ἔτσι γίνεται κατάλληλος γιά νά πάρει τό στεφάνι τῆς ζωῆς.

Δέν ὑπάρχει κανένας ἐκλεκτός τοῦ Θεοῦ πού πέρασε ἀπό τόν κόσμο αὐτό καί νά μὴν ὑποστῆ δοκιμασίες, ἄλλος λίγο ἄλλος πολύ, ἀνάλογα μέ τήν ἀντοχή του. Καί εἶναι πολύ χρήσιμες αὐτές οἱ δοκιμασίες σύμφωνα μέ τόν ἀπόστολο Παῦλο: **«εἰ δέ χωρὶς ἔστε παιδείας ἧς μέτοχοι γεγονάσι πάντες, ἄρα νόθοι ἐστέ καί οὐχ υἱοί.»(Εβρ. 1β' 8.)** Δηλαδή, ἂν δέν ἔχετε πειραστεῖ στή ζωή σας μέ δοκιμασίες πού πέρασαν ὅλοι οἱ ἐκλεκτοί τοῦ Θεοῦ, σημαίνει ὅτι δέν εἴσαστε γνήσια παιδιὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλά νόθοι, ἐπειδή τά γνήσια παιδιὰ δοκιμάζονται ἀπό τόν πατέρα τους. Ἄν ρίξομε μιὰ ματιὰ στή Γραφή θά τό διαπιστώσομε ἀπό τά λεγόμενα τῶν ἁγίων ἀνθρώπων,

ὅπως ὁ Δαυΐδ, πού ἔλεγε: **«στὶς μέρες τῶν θλίψεών μου θυμήθηκα τὸν Κύριον»**. Καὶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος βεβαιώνει ὅτι ἡ θλίψη καὶ ὁ πειρασμός βοηθοῦν τὸν ἄνθρωπο: **«ἡ θλίψη ὑπομονὴν κατεργάζεται καὶ ἡ ὑπομονὴ στερεώνει τὴν ἐλπίδα»** Εἶναι πολλές οἱ ἀναφορές καὶ τὰ παραδείγματα στὴν Γραφή πού ἀποδεικνύουν τὴν ὠφέλεια ἀπὸ τὶς θλίψεις.

Ἐνοοίτης:

Σίγουρα, ὅλα αὐτὰ πού ἀκούσαμε βοήθησαν νὰ ἀντιληφθοῦμε πολλά πράγματα πού πρὶν ἀγνοοῦσαμε.

Ἐνῶ φαίνεται καθαρά ὅτι οἱ δοκιμασίες στὴ ζωὴ εἶναι ἀναγκαῖες γιὰ τὸ λόγο πού ἔχουμε ἀναφέρει, μοῦ γενιέται καὶ μιὰ ἀπορία. Γιατί ὁ Κύριος μᾶς συμβουλεύει στὴ προσευχὴ **« Πάτερ ἡμῶν »** νὰ λέμε καὶ **« μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμό; »**

Ἱερέας:

Ἐδῶ ὁ Κύριος, ἀγαπητοί μου ἐννοεῖ τὸν ἐκούσιον πειρασμό πού δημιουργοῦμε στὸν ἑαυτό μας ἀπὸ τὴν ἀπερισκεψία καὶ ἀφροσύνη μας καὶ ἀμαρτάνουμε καὶ ὑποφέρομεν ἀντὶ νὰ ὠφεληθοῦμε. ὁ Κύριος θέλει νὰ

ζητοῦμε τὴν καθοδήγησή Του γιὰ νὰ μᾶς κα-
τευθύνει σωστά ὥστε οἱ πράξεις μας νὰ εἶναι
σωστές γιὰ νὰ μὴν προκαλοῦμε θλίψεις στὸν
ἑαυτὸ μας μέ δική μας ὑπαιτιότητα, ἀποφεύ-
γοντας ἔτσι καὶ τοὺς πειρασμούς.

Ἐνοσίτῃς

Αὐτὸ τό καταλάβαμε, πάτερ, ἀλλὰ τό
σπουδαιότερο πού θέλουμε νὰ μᾶς πεῖς πῶς
πρέπει νὰ ἀντιμετωπίζομε σωστά τίς διάφο-
ρες δοκιμασίες πού μᾶς συμβαίνουν στή ζωή.

Ἱερέας:

Εἶναι σίγουρα, μέγало καὶ ἀναγκαῖο
πρᾶγμα νὰ γνωρίζει ὁ ἄνθρωπος πῶς θά ἀ-
ντιμετωπίζει σωστά τίς δοκιμασίες τῆς ζωῆς,
γιατί ὁ τρόπος μέ τόν ὁποῖο ἀντιμετωπίζει
κάποιος τίς δυσκολίες αὐτές, ἐξαρτᾶται καί ἡ
εἰρήνη, ἡ γαλήνη τῆς ψυχῆς του, πράγματα ἀ-
ναγκαῖα γιὰ τή σωτηρία. Ἔτσι θά εἰσηγηθῶ
μερικούς δοκιμασμένους τρόπους καὶ πιστεύ-
ω ὅτι ἂν ἐφαρμοστοῦν σωστά, σίγουρα θά εἶ-
ναι μεγάλη ἡ βοήθεια καί ἡ ἀνακούφιση τοῦ
ἀνθρώπου πού δοκιμάζεται.

- *Ὅταν συμβοῦν στὸν ἄνθρωπο πε-ιρασμοί
καὶ θλίψεις θά πρέπει μέ πολλήν προσοχή
καὶ σοβαρή ἔρευνα νὰ προσπαθήσει νὰ
βρεῖ τὴν αἰτία. Θά ἐξετάσει προσεκτικά
τίς πράξεις, τὰ ἔργα του, τὴ συμπεριφορὰ*

του, μήπως αυτά που συμβαίνουν προήλθαν από τη δική του αμέλεια και τίς άστοχες ενέργειες ή αποφάσεις που πήρε βιαστικά ή από άμαρτίες που διέπραξε ή και έξ αιτίας αδυναμιών και ελαττωμάτων του. Η ειλικρινής αυτό εξέταση και η αυτομεμψία θά τον βοηθήσουν νά εντοπίσει τά αίτια της δοκιμασίας του και μέ τή βοήθεια κάποιου έμπειρου στά θέματα αυτά, προτιμότερο κάποιου Πνευματικού, θά οδηγηθεῖ στή εἰρήνευση τῶν λογισμῶν και στόν κατευνασμό τῶν πειρασμῶν και τῶν θλίψεων.

- Θά ἐξετάσει ἀκόμα μήπως οἱ δοκιμασίες του προέρχονται ἀπό τή φθονερή ἐμπάθεια κάποιων ἀνθρώπων. Ἄν διαπιστώσει κάτι τέτοιο, ὁ σωστός τρόπος ἀντιμετώπισης αὐτῆς τῆς κατάστασης εἶναι νά κάνει ὑπομονή, νά ἡρεμήσει και νά προσευχηθεῖ στόν Κύριο γιά τή συγχώρηση, τό φωτισμό, τή μετάνοια και τή σωτηρία τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων. Αὐτό ἀρέσει πολύ στό Θεό και σίγουρα θά ὠφεληθεῖ ὁ ἐπηρεα-

ζόμενος. Ἄν πάλιν ἔχει τρόπο νά μιλήσει μέ εὐγένεια καί νά διορθώσει τά πράγματα μπορεῖ νά τό κάνει, διαφορετικά θά ἀντιμετωπίσει τά πράγματα μέ ὑπομονή καί ὁ Θεός « τῆς ὑπομονῆς καί τῆς παρακλήσεως» θά τόν βοηθήσει νά βρεῖ τή δύναμη νά ξεπεράσει τίς δυσκολίες του. Αὐτή ἡ πράξη κατά τόν Μᾶρκο τόν Ἀσκητή εἶναι μεγάλο κέρδος στήν ψυχή. **«Ἡ κατηγορία τῶν ἀνθρώπων πού φέρνει θλίψη στήν καρδιά, ἐξαγνίζει αὐτόν πού τήν ὑπομένει».**

- Ἄν πάλιν στήν ἔρευνα δέ διαπιστωθεῖ καμιά εὐθύνη τοῦ ἰδίου ἢ ἄλλων προσώπων καί ἂν συνεχίζουν βαριές δοκιμασίες καί ταλαιπωροῦν τή ζωή του ἢ τῆς οἰκογένειάς του, τότε ἄς κλίνει εὐλαβικά τά γόνατα καί νά ὑψώσει τό νοῦ στόν οὐρανό καί μέ ταπείνωση νά πει ναι Κύριε, ἄς γίνει τό συμφερότερο γιά τή ζωή καί τή σωτηρία μας. Κύριε, ἄς γίνει τό θέλημά Σου ὅπως θέλεις, ὅπως ἐπιθυμεῖς, σήμερα, αὔριο καί πάντοτε. Καί πρέπει νά εἶναι σίγουρος ὁ ἄνθρωπος ὅτι κάτω ἀπό τίς θλίψεις

είναι κρυμμένο κάποιο σχέδιο του Κυρίου και θέλει να τό διακρίνει ο άνθρωπος και να τό δεχτεί. Τέτοια παραδείγματα συναντούμε τόσο στην Αγία Γραφή όσο και στη ζωή μας. Δέν είναι λίγοι οί .άνθρωποι πού « διήλθαν διά πυρόα και ύδατος και όμως βρήκαν άναψυχήν». Είναι στην περιπτοση αυτή πού εφαρμόζεται ή συμβουλή του άδελφóθεου: **«Πᾶσαν χαράν ήγήσασθε άδελφοί μου, όταν πειρασμοίς περιπέσητε ποικίλοις».. (Ίακ. α'. 2)** Δηλαδή, συμβουλεύει να χαιρόμαστε όταν μάς έλθουν διάφοροι άκούσιοι πειρασμοί πού συμβαίνουν και δέ μποροϋμε να έξηγήσομε τήν αίτία τους. Αυτοί οί πειρασμοί παραχωροϋνται για τό καλό μας και γι' αυτό τούς έπέτρεψε ή θεία Πρόνοια. Λέγει και ο άγιος Μάξιμος, ότι οί πειρασμοί αυτοί, προκαλοϋν όδύνη στό σώμα αλλά και ήδονή στην ψυχή. Πρέπει να χαιρο-νται όσοι έχουν τέτοιους άκούσιους πειρασμούς, γιατί συγκαταλέγονται μέ τούς έκλεκτούς του Κυρίου.

Βλέπετε αδελφοί μου, ότι έχει δίκιο ο απόστολος πού μᾶς προτρέπει νά χαιρόμαστε στίς θλίψεις πού γίνονται κατά θεία παραχώρηση; Μπορεῖ τό σῶμα νά φθείρεται ἀπό τούς πειρασμούς αὐτούς, ἀλλά ἡ ψυχή ἀνανεώνεται σύμφωνα μέ τόν Παῦλο.(Β΄ Κορ.δ΄.. 16).

Μποροῦμε μέ βεβαιότητα νά ποῦμε ὅτι ἀπό ὅλα τά εἶδη τῶν πειρασμῶν προέρχεται ὠφέλεια ὅταν σωστά ἀντιμετωπίζονται καί ὅπως προηγούμενα ἀναφέραμε. Ἄν ὁ πόνος στό σῶμα μας εἶναι προειδοποίηση ὅτι κάπου στό σῶμα μας ὑπάρχει πρόβλημα καί τρέχουμε στό γιατρό καί σωζόμαστε, ἔτσι καί στίς δοκιμασίες κατά τόν ἴδιο τρόπο πρέπει νά τρέχουμε στόν πνευματικό γιατρό γιά νά θεραπεύουμε ψυχή καί σῶμα. *Ἡ μετάνοιά μας καί ἡ ἐξομολόγησή μας σίγουρα θά χαρίσουν τή θεραπεία τῆς ψυχῆς καί τοῦ σώματος*

Ἐνοσίτῃς:

Πολύ ὥραϊα, πάτερ, ὅλα αὐτά πού μᾶς ἔχετε πει σέ τόσο σύντομο χρόνο καί πολύ ὠφέλιμα ἀντά προσέξουμε καί τά ἐφαρμόζουμε στή ζωή μας. Βλέπομε ὅτι πλησιάζει ἡ ὥρα τοῦ Ἑσπερινοῦ καί θά θέλαμε νά ἀκούσομε καί τήν τελευταία σας συμβουλή.

Ἱερέας:

Ἐκεῖνο πού πρέπει νά προσέξουμε παι-
διά μου, εἶναι νά συμμορφωνόμαστε πάντοτε
μέ τό θέλημα καί τό νόμο τοῦ Κυρίου καί τῆς
Ἐκκλησίας του· νά ἀποφεύγομεν τήν ἁμαρτί-
α γιά νά μήν προκαλοῦμε τό Θεό πού τόσο
μᾶς ἀγαπᾷ. Νά μή ρίχνομε τόν ἑαυτό μας
στούς πειρασμούς μέ ἀπερίσκεπτες ἐνέργειες.
Νά φοβόμαστε τήν ἁμαρτία καί νά τήν ἀπο-
φεύγομε πάση θυσία, ἐπειδή μᾶς χωρίζει ἀμέ-
σως ἀπό τό Θεό. Κι ἄν μᾶς ἔλθουν δοκιμασί-
ες νά μήν τά χάνομε, ἀλλά νά ἐνεργοῦμε ὅ-
πως ἔχουμε ἀναφέρει καί νά καταφεύγομε
στόν Κύριο μέ τήν προσευχή μας καί σίγουρα
θά μᾶς ἔρχεται ἡ παρηγοριά Του. Αὐτός δέ
θα μᾶς ντροπιάσει ποτέ, εἶναι πάντα δίπλα
μας. Ἄς εἶναι εὐλογημένο τό ὄνομά Του. Ἀ-
μήν.

5. ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΜΕ ΘΕΜΑ ΤΗΝ ΕΚΤΡΩΣΗ

*Ἐνας ἐξομολόγος διηγεῖται τό πιό κάτω γε-
γονόςπού ἔγινε ἕνα ἀπογευμα στό Ἐξομολο-
γητήρι, μεταξὺ αὐτοῦ καί ἑνός νέου ζευγαριοῦ.*

Ἦταν ἕνα ἀπόγευμα τοῦ Ἰουλίου στίς 4 ἡ
ῶρα τό ἀπόγευμα ἐπισκέφθηκε τό ἐξομολο-

γητήρι ένα ανδρόγυνο καταστενοχωρεμένοι όπως έδειχνε τό πρόσωπό τους. Τούς είπα νά καθίσουν καί τούς ρώτησα τί τούς άπασχολούσε καί ήταν στενοχωρεμένοι. Η γυναίκα πήρε τό λόγο καί άρχισε μέ κάποια δυσκολία νά λέγει:

Ό σύζυγος:

Βρισκόμαστε, πάτερ, σέ πολύ δύσκολη θέση καί σέ μεγάλο δίλημμα. Έχουμε τρία παιδάκια καί τώρα είμαι πάλιν έγκυος. Ό άνδρας μου μέ πιέζει νά κάνομε έκτρωση τό παιδί, αλλά εγώ δέ συμφωνώ καί βρισκόμαστε σέ μιά διαρκή ένταση μέσα στό σπίτι, είναι μιά δύσκολη κατάσταση, γιατί καί τά παιδιά έπηρεάζονται από τίς όχι καλές σχέσεις μας. Έπειδή δέν καταλήγουμε μόνοι μας, συμφωνήσαμε νά σās έπισκεφθοϋμε, νά ακούσομε καί τή δική σας γνώμη, ίσως πεισθεϊ ό άνδρας μου καί γλυτώσω τό παιδί μου, τό σπλάχνο μου.

Έξομολόγος:

Άφοϋ σέ άκουσα έσένα, κόρη μου, τώρα θέλω νά ακούσω καί τίς σκέψεις τοϋ συζύγου σου. Γιατί θέλεις Νίκο, νά σκοτώσεις τό παιδί σου, νά γίνεις φονιάς τοϋ σπλάχνου σου;

Σύζυγος:

Κατέληξα στην απόφαση αυτή, πάτερ, γιατί έχουμε τρία παιδιά και δεν τά βγάζουμε πέρα, όταν γίνουν τέσσερα πώς θά περάσουμε; Σήμερα έχουν πολλές απαιτήσεις τά παιδιά· εκτός της διατροφής και της ένδυσης θέλουν φροντιστήρια, σπουδές πού σημαίνουν τεράστια έξοδα και εμείς φτωχοί ὅπως εἴμαστε πώς θά τά καταφέρουμε; Ἐνῶ ἅμα εἴμαστε λιγότεροι ἴσως μπορέσουμε νά τούς βοηθήσουμε καλύτερα.

Ἐξομολόγος:

Ἀγαπητέ μου Νίκο, δεν ἔχεις καθόλου δίκιο, γιατί τά γεγονότα και ἡ πείρα τῆς ζωῆς μαρτυροῦν ὅτι ὅσοι ἔχουν πίστη στή Θεία Πρόνοια, βοηθοῦνται ἀπό τό Θεό και ἀμοίβονται μέ τή σωστή ἀποκατάσταση ὅλων τους τῶν παιδιῶν, ὅσα κι ἄν εἶναι. Ἐνῶ ἄνθρωποι πού βασίζονται στίς δικές τους σκέψεις και δυνάμεις, δύο παιδιά δέ μόρρεσαν νά τά ἀποκαταστήσουν. Αὐτή εἶναι μιὰ πραγματικότητα πού νομίζω δέ μπορεῖς νά τήν ἀρνηθεῖς. Σέ κατάλαβε ὁ πειρασμός τῆς ὀλιγοπιστίας. Ἄνοιξε τά μάτια τῆς ψυχῆς σου, σκέψου σοβαρά και ἄφησε τό Θεό νά εὐλογήσει τή ζωή σου και μή γίνεσαι παίγνιο στά χέρια τοῦ ἐχθροῦ μας.

Εἶσαι ἄνθρωπος χριστιανός, σέ βλέπω καί στήν Ἐκκλησία καί θέλω νά μέ ἀκούσεις γιά τό δικό σου καλό.

Μ' αὐτούς τούς ἀστήρικτους πειρασμούς ὀλιγοπιστίας πού σοῦ ἔβαλε ὁ πονηρός θέλει νά σέ ἀπομακρύνει ἀπό τό Θεό μέ τό ἔγκλημα τοῦ φόνου καί νά σέ παρασύρει στό δικό του σκοτεινό δρόμο. Θά σέ ρωτήσω καί νά σκεφτεῖς νά μοῦ ἀπαντήσεις ἂν θέλεις. Δέν εἶναι ὁ Θεός πού ἀπό παλιά καί μέχρι τό τέλος τοῦ κόσμου, συντηρεῖ καί ζωογονεῖ τά πάντα; Τί μπορεῖ νά κάνει ὁ ἀδύνατος ἄνθρωπος, ὅπου ἓνα μικρό καί ἀθέατο μικρόβιο τόν στέλλει στό θάνατο; Τί θά γίνει ἂν ὁ Θεός δέ στείλει τή βροχή, τόν ἥλιο, τόν ἀέρα, τί θά γίνει ἂν δέν σέ προφυλάξει Αὐτός, ἀπό τούς τόσους κινδύνους πού καθημερινά σέ ἀπειλοῦν; Αὐτός εἶναι πού σοῦ χαρίζει τά τόσα ἀγαθά καί τήν οἰκογένεια καί τά παιδιά γιά νά γίνεις κι ἐσύ συνδημιουργός καί συνεργάτης Του καί περιφρονεῖς τό νόμο Του, ἐναντιώνεσαι στό θέλημά Του καί θέλεις νά φονεύσεις τό πλᾶσμα πού ἔστειλε στόν κόσμο;

Ὁ Θεός, πού συντηρεῖ τά χόρτα τοῦ ἀγροῦ, καί τρέφει τά πετεινά τοῦ οὐρανοῦ, δέ θά φροντίσει γιά τόν ἄνθρωπο πού ἔπλασε κατ' εἰκόνα Του. Ὁ ἴδιος ἔχει ὑποσχεθεῖ

ἀπό παλιά, ὅτι ποτέ δέ θά μᾶς ἐγκαταλείψει. Γιατί λοιπόν αὐτή ἡ ὀλιγοπιστία σου; Ἀνάθεσε στό Θεό αὐτά πού ἐσύ δέ μπορεῖς νά κάνεις καί νά εἶσαι βέβαιος ὅτι θά ἔλθει βοηθός στίς δυσκολίες σου.

Σέ βλέπω σκεφτικό καί προβληματισμένο καί εἶμαι βέβαιος ὅτι περισσότερο θά προβληματισθεῖς ἀπό αὐτά πού θά σοῦ πῶ στή συνέχεια. Θά διαπιστώσεις ἀπό ἄνθρωπος σου σέ πιό κίνδυνο ἐκθέτεις τήν σύντροφο τῆς ζωῆς σου, τή γυναῖκα σου.

Ἄν νομίζεις ὅτι ἡ ἔκτρωση εἶναι μιᾶ ἀθῶα πράξη, βγάλετο ἀπό τό μυαλό σου.

- Ὅπως λένε διαπρεπεῖς ἐπιστήμονες, ἡ ἔκτρωση εἶναι τρεῖς φορές πιό ἐπικίνδυνη ἀπό ἕνα τοκετό.
- Στίς τρεῖς ἀνήλικες γυναῖκες πού κάνουν ἔκτρωση, ἡ μιᾶ ὑφίσταται ἐπιπλοκές, πού μποροῦν νά τήν καταστήσουν στεῖρα.
- Ἀνάμεσα στίς γυναῖκες πού ἔχουν κάνει ἔκτρωση:

α) Τό ἕνα τρίτο ὑποφέρει ἀπό ἀποβολές.

β) Ἐνας μεγάλος ἀριθμός ἀπό αὐτές παρουσιάζει πρόωρους τοκετούς.

γ) Ἀρκετές ἀπό αὐτές γεννοῦν παιδιά μέ προβλήματα ὑγείας.

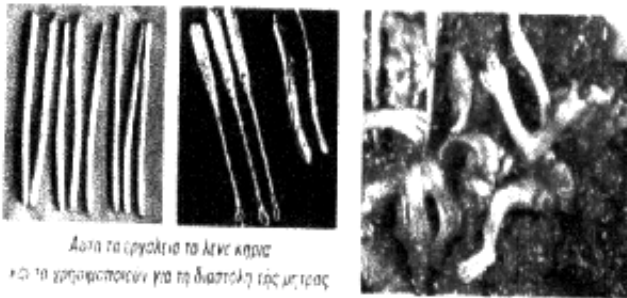
- Περισσότερες από τὰ 3/4 τῶν μητέρων, πού ἔχουν κάνει ἔκτρωση, παρουσιάζουν μετά σοβαρά ψυχολογικά προβλήματα, μελαγχολία, κατάθλιψη, τύψεις ἀγωνίες, ἐφιαλτικά ὄνειρα, ἐπιθετικές τάσεις κλπ, μέ ἀνεπιθύμητες καταστάσεις πού ἐπιηρεάζουν ὅλη τήν οἰκογένεια.

Σίγουρα δέ γνωρίζεις καί τή μέθοδο πού θά χρησιμοποιήσει ὁ γιατρός γιά νά κάνει τήν ἔκτρωση, τό φόνο. Ὑπάρχουν διάφορες μέθοδοι.

1) Ἐκτρωση μέ ἀναρρόφηση (μέθοδος Καρμαν)

χρησιμοποιεῖται ἀναρροφητικό μηχανήμα. Ὁ τρόπος λειτουργίας του, ὅπως τόν περιγράφουν οἱ ειδικοί, εἶναι ὡς ἑξῆς: « Ἀρχικά ἐκτείνεται στό στόμιο τῆς μήτρας καί τοποθετεῖται σ' αὐτήν ὁ πλαστικός σωλήνας τῆς ἀπορρόφησης, πού καταλήγει στό ἄκρο σάν

(Ἐκτρωση μέ Διαστολή καί Αποξέση - αλλιώς Εμβρυοτομή)

μαχαίρι κοίλο.

Ὁ βαθιά ριζωμένος πλακούντας ἀποκόπτεται ἀπό τό ἐσωτερικό τοίχωμα τῆς μήτρας καί ἐπίσης ἀπορροφᾶται.

Δεύτερη μέθοδος εἶναι, ἡ ἔκτρωση μέ **διαστολή καί ἀπόξεση, ἄλλως Ἐμβρου-τομή.**

Μέ τά ἐργαλεῖα πού βλέπομε ἐδῶ, ὁ γιατρός κόβει κομάτια τό ἔμβρυο καί τά βγάξει ἀπό τήν κοιλιά τῆς γυναῖκας. Τό γνωρίζουν ἄραγε αὐτό οἱ γυναῖκες;

Τρίτη μέθοδος ἔκτρωσης **εἶναι μέ δηλητηρίαση.** (Στή φωταγραφία φαίνεται τό ἀλάτι σκοροπισμένο στό σῶμα τοῦ παιδιοῦ)

γιατρός μέ μιά σύριγγα πορροφ μνιαικό γρό καί κχύνει λάτι καί καίει τό ζωντανό μ-βρυο.

σατανική αὐτή μέθοδος νά καίουν τά ζωντανά πλάσμα-τα το Θεοῦ, φανερώνει τά κτηνώδη νστικτα ν δολοφόνων γιατρῶν πού δῆθεν πηρετον τήν πι-στήμη.

πάρχουν βέβαια καί λλες σατανικές μέθο-δοι, πως νεση **ποσταγλαδίνης** πού γυνακα ποβάλλει ἀπόματα.

Ἐκτός βέβαια, ὅλων αὐτῶν πού ἄκου-σες εἶναι καί ἡ θανάσιμη ἁμαρτία πού δια-πράττει τό ἀνδρόγυνο. Κάθε ἔκτρωση εἶναι καί ἕνας φόνος ἐκ προμελέτης. Κι ἄν ἕνα φό-νο ἐκ προμελέτης ἡ δικαιοσύνη τῶν ἀνθρω-

πων δικαστῶν καταδικάζει τόν ἄνθρωπο σέ θάνατο ἢ διά βίου φυλάκιση, σκέφθηκατε ποιά θά εἶναι ἡ τιμωρία στό δικαστήριό τοῦ Θεοῦ; Σίγουρα ἡ αἰώνια κόλαση, ὁ αἰώνιος θάνατος. Γιά τοῦτο σταματᾶτε αὐτή τή σφαγή τῶν ἀνυπεράσπιστων ὑπάρξεων, γιατί θά τίς ὑπερασπιστεῖ ἡ θεία δικαιοσύνη καί τότε ἀλλίμονο!

Σέ βλέπω πολύ στενοχωρημένο φίλε μου καί θέλω νά ἀκούσω τίς ἀντιρροήσεις σου γιά ὅσα σοῦ εἶπα

Σύζυγος:

Τί νά σοῦ πῶ, Πάτερ, ποιά ἀντίρρηση νά φέρω μπροστά σ' ὅλες αὐτές τίς συνταρακτικές ἀλήθειες πού μοῦ ἀπεκάλυψες; Εἶμαι πραγματικά συνταραγμένος γιά τήν ἄγνοια μου καί ζητῶ συγχώρεση ἀπό τό Θεό γιά τήν ὀλιγοπιστία μου καί γιά τό φόνο πού πίεξα τή σύζυγό μου νά κάνει, ἀλλά καί τόν κίνδυνο πού εἶχε αὐτή ἡ πράξη. Μετανοῶ, λοιπόν καί ὑποτάσσομαι στό θέλημα τοῦ Θεοῦ καί ζητῶ τή συγχώρεσή Του.

Ἡ σύζυγος:

Σ' εὐχαριστῶ μ' ὅλη μου τή ψυχή, πάτερ, γιατί μέ ἀνακούφισες ἀπό τή θλίψη μου, ἀλλά καί τόν ἄνδρα μου ἔσωσες ἀπό τό

θανάσιμο αὐτό πειρασμό καί τόν συνέφερες ἀπό τήν ὀλιγοπιστία του.

Ἄς εἶναι εὐλογημένο τό ὄνομα τοῦ Κυρίου πού ὁδήγησε τά βήματά μας στό Ἐξομολογητήρι, τό λιμάνι τό ἀπάνεμο τῆς Ἐκκλησίας.

Ἐξομολόγος: Εὐχαριστῶ κι ἐγώ τόν Κύριο πού σᾶς φώτισε καί μετανοιώσετε γιά τήν μεγάλη ἁμαρτία πού θά διαπράττετε καί δώσατε χαρά σέ μένα καί στούς ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ πού μᾶς παρακολουθοῦν νύχτα μέρα καί θέλουν τή σωτηρία μας.

Θέλω νά βροντοφωνάξω μ' ὅλη τή δύναμη τῆς ψυχῆς μου, σ' ὅλους αὐτούς πού παραπλανοῦνται ἀπό τό διάβολο· χριστανοί! σταματᾶτε τή σφαγή τῶν δικῶν σας παιδιῶν τῶν σπλάχνων σας, εἶναι κρῖμα καί ἄδικο. Εἴτε κάμεις ἔκτρωση τοῦ ἐμβρύου εἴτε σκοτώσεις ἕνα ἀπό τά παιδιά πού ἔχεις στό σπίτι σου, εἶναι ἀκριβῶς τό ἴδιο.

Ἀπευθύνομαι σ' αὐτούς πού σκέφτονται τήν ἔκτρωση: Ἄνθρωποι γιατί καταφρονεῖτε τό νόμο τοῦ Θεοῦ σας, γιατί περιφρονεῖτε τή δωρεά πού σᾶς χάρισε νά τεκνοποιεῖτε; Γιατί προσπαθεῖτε νά μετατρέψετε τήν κοιλιά τῆς γυναῖκας σας πού εἶναι ταμεῖον εὐλογίας μέ τήν γέννηση παιδιῶν, σέ ταμεῖο

σφαγῆς ζωντανῶν ἀνθρώπων; Τῆ γυναῖκα πού σᾶς ἔδωσε ὁ Θεός γιά νά γεννᾶ παιδιά τήν προετοιμάξετε γιά νά κάνει φόνο, δέ ἔχετε καθόλου λογικό;

Σταματᾶτε λοιπόν τίς ἐκτροώσεις γιατί συρικνώνετε τήν οἰκογένεια καί τό ἔθνος μας.

Ἀμαρτάνετε θανάσιμα. ἀτιμάξετε τό Πλάστη καί Θεό πού τόσες εὐεργεσίες χα-ρί-ζει σ' ὅλο τόν κόσμο.

Ὅσοι ἔχετε κάνει ἐκτροώσεις μετα-νοῆ-στε, ἴσομολογηθεῖτε τώρα πού ζῆτε στή ζωή αὐτή, γιατί αὔριο ἴσως εἶναι ἴργα.

Τό ἴδηφάγο στόμα τοῦ ἴδη περιμένει νά καταβροχθήσει γιά πάντα ἴλους τοῦς παραβάτες τῶν θείων ἴντολῶν καί προπάντων τοῦς καθιονδήποτε τρόπο φονεύουν τήν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ

